

Kiusaaminen Facebookissa

Mitä se on ja tapahtuuko sitä?

-Pudasjärven seitsemäsluokkalaisten käsityksiä

Tommi Vuorma

Sosiaalialan opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

KEMI 2014

TIIVISTELMÄ

Koulutusohjelma:	Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä:	Tommi Vuorma
Opinnäytetyön nimi:	Kiusaaminen Facebookissa -Mitä se on ja tapahtuuko sitä? Pudasjärven seitsemäsluokkalaisten käsityksiä
Sivuja (joista liitesivuja):	44 (6)
Päiväys:	12.05.2014
Opinnäytetyön ohjaajat:	Susanna Helavirta ja Rauno Pietiläinen
<p>Tutkielman tavoitteena on selvittää Pudasjärven yläkoulun seitsemäsluokkalaisten näkemyksiä Facebookissa tapahtuvasta kiusaamisesta. Etsin vastauksia seuraaviin kysymyksiin. Millainen toiminta on nuorten mielestä kiusaamista Facebookissa? Miksi nuorten mielestä Facebookissa kiusataan ja kuinka kiusaamista voitaisiin ehkäistä? Kuinka kiusattu nuorten mielestä kokee kiusaamisen? Tapahtuuko loukkaavaa käyttäytymistä tai kiusaamista nuorten omassa tuttavapiirissä? Lähestymistapa on laadullinen ja tutkii nuorten kokemuspintaa ja ymmärrystä nettikiusaamisesta.</p> <p>Tutkimustani taustoittaa kirjallisuus sekä aiempi tutkimustieto verkosta sosiaalisena tilana sekä nettikiusaamisesta. Lähdän liikkeelle internetin sosiaalisuuden positiivisesta pohjavireestä ja perehdyn myös Facebookiin sosiaalisena yhteisönä. Luvussa kaksi pohdin nettikiusaamista käsitteenä, esittelen sen eri muotoja, pohdin nettikiusaamisen syitä, yleisyyttä sekä ehkäisykeinoja.</p> <p>Teetin laadullisen kyselyn Pudasjärven yläkoulun seitsemäsluokkalaisille. Tutkittavaksi valittiin kaksi seitsemättä luokkaa, yhteensä 35 oppilasta. Kysely sisälsi avoimen osion, jossa pyydettiin nuoria kuvailemaan nettikiusaamista, pohtimaan kiusaamista kiusatun kokemana sekä erittelemään Facebookissa kiusaamisen syitä ja ehkäisykeinoja. Kyselyn suljetussa osiossa oli esimerkkitalanteita, eräänlaisia kehystarinoita, liittyen kiusaamiseen Facebookissa. Esimerkit kattoivat kaikki tässä tutkielmassa esiteltyt nettikiusaamisen muodot. Nuoria pyydettiin määrittelemään, onko kysymys nettikiusaamisesta sekä kertomaan ovatko he kohdanneet, kiusanneet tai havainneet vastaavaa toimintaa Facebookissa.</p> <p>Kyselyn tulokset näyttäisivät osoittavan, että kiusaaminen Facebookissa on Pudasjärven nuorille seitsemäsluokkalaisille tuttu ilmiö, josta osalla oli myös henkilökohtaista kokemusta. Kaikkia nettikiusaamisen muotoja nuoret olivat havainneet. Kuvien luvattomasta levittämisestä, kuvien muokkaamisesta ja jakamisesta, juorujen levittämisestä sekä toisen nimellä esiintymisestä nuorilla oli henkilökohtaista kokemusta. Huolestuttava tulos oli, että kaikki nuoret eivät pitäneet happy slappingiä tai rasistisia uhkaavia viestejä kiusaamisena. Nuoret erittelivät monipuolisesti Facebookissa kiusaamisen syitä ja ehkäisykeinoja. Yleisimmin syynä pidettiin sitä, että netissä uskalletaan kiusata paremmin kuin kasvokkain. Ehkäisykeinoiksi nimettiin mm. vanhemmille tai kavereille kertominen, valvonnan lisääminen sekä oman toiminnan kontrolloiminen netissä.</p>	
Avainsanat	internet, nettikiusaaminen, sosiaalinen media, Facebook, nuoret

ABSTRACT

Degree programme:	Degree programme of social services
Author:	Tommi Vuorma
Thesis title:	Bullying in Facebook. What is it and does it exist? Conceptions of Pudasjärvi's seventh graders
Pages (of which appendixes):	44 (6)
Date:	12.05.2014
Thesis instructors:	Susanna Helavirta ja Rauno Pietiläinen
<p>The goal of this thesis is to find out what Pudasjärvi's seventh graders think about bullying in Facebook. I try to answer following questions. What kind of activity cyberbullying in Facebook is according to young people? Why do people bully in Facebook and how could it be prevented according to young people? How does the bullied one feel about being bullied according the youngsters? And does bullying occur in young people's surroundings? Approach is qualitative and tries to understand how young people see the concept of cyberbullying and how they experience it?</p> <p>To Support the survey I studied literature and previous research about the web as a social space and cyberbullying. I begin by digging into positive tones of social world of internet and take a look Facebook as a social community. In chapter two I ponder cyberbullying as a concept, categorize different forms of it, familiarize myself with reasons behind it, study it's frequency and means to prevent it.</p> <p>I made a qualitative survey to seventh graders of Pudasjärvi middle school. I chose two classes, 35 pupils to fill the survey. Survey included an open section, where I asked youngsters to describe cyberbullying, ponder bullying in the perspective of the bullied one, to name the reasons of and means of preventing bullying in Facebook. In closed section of the survey there were example situations of bullying in Facebook. All the forms of cyberbullying were covered by the examples. Youngsters were then asked to define if it was cyberbullying in question. They were also asked to tell if similar behavior has been directed to them, be seen by them or be executed by them in Facebook.</p> <p>The results of survey seem to show that bullying in Facebook is familiar phenomenon to young seventh graders of Pudasjärvi middle school and of which some have also personal experience. Youngsters had observed all the forms of cyberbullying. Unauthorized sharing of photographs, imageprocessing and sharing of processed pictures, rumorspreading and appearance by the name of someone else are the forms of bullying that youngsters have personal experience of. Alarming result is that all youngsters didn't consider happy slapping or racist threatening messages or comments as cyberbullying. Yongsters categorized diversely the reasons of and means of preventing bullying in Facebook. Most commonly youngsters considered that the reason of bullying in Facebook is that people have more courage to bully when they are not face to face with the victim. The means of preventing mentioned were telling to parents and increasing the supervision. Control of one's own actions was also mentioned as a way to prevent bullying in Facebook.</p>	
Keywords	internet, cyberbullying, social media, Facebook, youth

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 VUOROVAIKUTUS VERKOSSA.....	7
2.1 Verkko sosiaalisena tilana.....	7
2.2 Facebook sosiaalisena yhteisönä	8
3 KIUSAAMINEN VERKOSSA.....	11
3.1 Kiusaaminen ja nettikiusaaminen käsitteinä	11
3.2 Suora nettikiusaaminen.....	13
3.3 Epäsuora nettikiusaaminen	15
3.4 Miksi netissä kiusataan?	16
3.5 Kuinka paljon netissä kiusataan?	18
3.6 Nettikiusaamiseen puuttuminen.....	19
3.7 Aiempaa tutkimusta nettikiusaamisesta	20
4 TUTKIELMAN TOTEUTUS	23
4.1 Tutkimustehtävä ja kohdejoukko	23
4.2 Aineistonkeruu	24
4.3 Eettiset huomiot.....	25
5 KIUSAAMINEN FACEBOOKISSA –PUDASJÄRVEN YLÄKOULU.....	27
5.1 Millaista kiusaaminen Facebookissa nuorten mielestä on?	27
5.2 Tapahtuuko Facebookissa kiusaamista nuorten tuttavapiirissä?	28
5.3 Nuorten näkemyksiä nettikiusaamisen syistä, kiusatun tuntemuksista ja kiusaamisen ehkäisemisestä.....	29
POHDINTA.....	31
LÄHTEET	34
LIITE 1.....	38
LIITE 2.....	41
LIITE 3.....	42
LIITE 4.....	43

1 JOHDANTO

Internetistä on tullut nuorille tärkeä toimintaympäristö ja he ovat kasvaneet digitaalisen verkon ja sosiaalisen median olemassaoloon (Parikka & Saukko 2012, 5–7). Yhä useampi lapsi ja nuori käyttää internetiä yhä nuorempana ja yhä enemmän. Eu Kids Online tutkimukseen osallistuneista suomalaisista 9–16-vuotiaista 79 prosenttia käyttää internetiä päivittäin tai lähes päivittäin ja 19 prosenttia kerran tai kaksi viikossa. Keskimääräinen internetin käytön aloitusikä on Suomessa 8 vuotta. Lapset ja nuoret käyttävät internetiä koulutyöhön, pelaamiseen, videoiden katseluun sekä sosiaaliseen kanssakäymiseen (sosiaalisen median käyttö ja pikaviestintä). Lapsista ja nuorista 58 prosenttia pääsee internetiin omassa huoneessaan ja 39 prosenttia muualla kodissa. (Livingstone, Haddon, Görzig & Ólafsson 2011, 21, 24–25, 33.) Internetin käyttö on siis massiivista ja monipuolista.

Verkosta on paljon hyötyä ja se tarjoaa monia mahdollisuuksia. Nuoret voivat saada mm. sosiaalisen median ja keskustelupalstojen kautta positiivisia kokemuksia ja tukea omalle kasvulleen (Joensuu 2011, 14). Yhä laajeneva käyttö tuo mukanaan myös ongelmia. Lapsilla ja nuorilla on mm. älypuhelinien ja tablettien vuoksi yhä vapaampi pääsy verkkoon, minkä seurauksena käyttöä on yhä haasteellisempi valvoa (Parikka & Saukko 2012, 7). Yksi nuorten verkonkäytön varjopuolista on internetissä tapahtuva kiusaaminen. Työskentelen etsivässä nuorisotyössä, jossa meillä on käytössä Facebook -profiili. Olen huomannut työssäni, kuinka Facebookissa tapahtuva kiusaaminen voi olla hyvin monen tasoista ja näköistä. Minulle on muotoutunut käsitys, että kiusaaminen on yleistä, eikä vanhemmilla tai opettajilla ole välineitä puuttua siihen. Myös useat tutkimukset osoittavat, että nuoret kokevat, ettei nettikiusaamiseen voi puuttua (Sevilä 2009, Vuokila 2012). Yhteisöpalvelu Facebook liittyy yhä useammin poliisille annettuihin rikosilmoituksiin. Vuonna 2011 annettiin 3000 ilmoitusta, joissa mainitaan facebook. Useimmiten rikosilmoitukset koskevat juuri kiusaamista. Nuoret huorittelevat ja jopa antavat tappouhkauksia koulukavereilleen Facebookin välityksellä. (STT, 2012.)

Internetin laajamittainen käyttö ei sinällään ole luonut mitään uutta ongelmaa, vaan vanha ilmiö, koulukiusaaminen, on löytänyt tiensä myös internetin valtateille ja saanut siitä tehokkaan välineen.

Nettikiusaamista on tutkittu yllättävänkin paljon niin ulkomailla kuin Suomessakin. Internet ympäristönä muuttuu kuitenkin hurjaa vauhtia, minkä vuoksi uudelle tutkimuk-

selle on aina kysyntää. Vuonna 2007 tehty tutkimus on esimerkiksi Facebookin tapauksessa jo auttamatta vanhaa tietoa. Harvoissa tutkimuksissa on selvitetty juuri Facebookin välityksellä tapahtuvaa kiusaamista. Kiusaamiseen liittyvää tutkimusta ei mielestäni voi olla liikaa, sillä kyse on niin haitallisesta ilmiöstä. Asiaan perehtymisestä on aina vähintään paikallinen hyöty, jos nuoret, ammattilaiset ja vanhemmat saavat tietoa kiusaamisesta juuri heidän ympäristössään ja tuttavapiirissään.

Tämän tutkielman tavoitteena onkin selvittää Pudasjärven yläkoulun tilannetta Facebookissa tapahtuvan kiusaamisen osalta. On tärkeää, että haitallinen ilmiö tehdään näkyväksi, jotta yhdessä voidaan etsiä välineitä sen nujertamiseksi. Millaista loukkaava käyttäytyminen Facebookissa on? Miksi nuorten mielestä Facebookissa kiusataan ja kuinka kiusaamista voitaisiin ehkäistä? Kuinka kiusattu kokee kiusaamisen? Tapahtuuko loukkaavaa käyttäytymistä tai kiusaamista nuorten omassa tuttavapiirissä? Lähestymistapa on laadullinen, sillä haluan selvittää juuri nuorten kokemuspintaa ja ymmärrystä nettikiusaamisesta. Uskon että tällainen tieto auttaa nuoria itseään ja myös aikuisia ymmärtämään ilmiötä syvemmin. Mitä paremmin ymmärretään, sitä tehokkaammin pystytään vaikuttamaan.

2 VUOROVAIKUTUS VERKOSSA

2.1 Verkko sosiaalisena tilana

Nuoren kasvuyhteisöön voi kokonaisuutena kuulua mm. perhe, suku, kaverit, koulu, harrastuspiirit ja nuorisotyö. Nuorelle ikätovereiden merkitys lisääntyy suhteessa perheeseen ja sukuun ja kavereista tulee yhä tärkeämpiä. On kuuluttava johonkin ja oltava osallisena omassa ikäryhmässä ja sen kulttuurissa. (Hietala, Kaltiainen, Metsärinne & Vanhala 2010, 24.) Kaveripiirin merkitys nuoren kasvuyhteisönä on siis varsin merkittävä. Sosiaalinen media ja pelaaminen verkossa avaavat hyvin monelle nuorelle sellaisen maailman, josta meillä aikuisilla ei ole mitään käsitystä. Verkosta on tullut nuorille keskeinen kasvuyhteisö.

Verkkoyhteisöt ovat luonteeltaan lähinnä verkostoja, joiden sisällä kohdataan, solmitaan yhteyksiä ja vaihdetaan kuvia ja videoita. Usein nämä yhteisöt ovat perustaltaan fyysisiä yhteisöjä, jotka toimivat myös verkossa. (Matikainen 2008, 71.) Verkko ei ole muusta maailmasta erillään oleva kokonaisuus, vaan jatkaa toimintaympäristöämme. Verkon sisällöt heijastavat sen ulkopuolista maailmaa, mutta toisaalta siellä syntyneet sisällöt näkyvät nuorten käyttäytymisessä ja toiminnassa muuallakin kuin netissä. Moni nuorten elämään liittyvä merkityksellinen asia tapahtuu internetin välityksellä. Siellä ystäväystytään, käydään läpi suuria tunteita ja kasvetaan kohti aikuisuutta. Kasvu tapahtuu suhteessa ympäröiviin yhteisöihin. Verkkoyhteisöt voivat olla nuorille yhtä merkityksellisiä kuin mitkä tahansa muutkin yhteisöt, ja niiden avulla nuorten maailmankuva, arvot ja normit voivat kehittyä, kun nuori hakee tukea itsenäistymiselleen perheensä ulkopuolelta. Sosialisatioprosessi toimii myös internetissä. (Joensuu 2011, 15.) Lapsille ja nuorille virtuaalielämä ja tosielämä eivät siis muodosta enää erillisiä elämämpiirejä, vaan ne olivat hyvinkin limittyneet ja tukevat toisiaan. Median käyttö on osa lapsen arkista elämää. (Uusitalo, Vehmas, Kupiainen 2011, 10.)

Vuorovaikutus ja yhteisöllisyys nettiyhteisöissä on muuttuvaa ja vaihtuvaa ja yksilöt voivat usein itse päättää mihin samaistuvat. Verkkoyhteisöön samaistuminen voi olla voimakasta ja siitä voi tulla sosiaalisen identiteetin lähde. Toisaalta yhteys voi olla hyvinkin löyhä ja yhteisössä käydään vain pikaisesti silloin tällöin. Kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa luottamus on samaistumisen ja yhteisöllisyyden edellytys. Niin läheisissä ihmissuhteissa, harrastuksissa kuin työssäkin luottamus on toiminnan perusta. Miten on

verkkoyhteisöjen laita? Millainen rooli luottamuksella on verkossa? Internetissä on vaikeampi hahmottaa luotettava epäluotettavasta, sillä ulkoiset vihjeet puuttuvat. (Matikainen 2008, 69–76.)

Tietokoneen ruudun äärellä istuminen voi vaikuttaa passiiviselta toiminnalta. Internet tarjoaa kuitenkin käyttäjilleen areenan aktiiviselle osallistumiselle, jossa jokainen voi tuottaa sisältöjä. Verkko on siis aktivoivampi mediaväline kuin esimerkiksi televisio, radio tai sanomalehdet. Se on monipuolinen viestintäväline, jota voidaan käyttää reaaliaikaisesti tai viiveellä. Chatit, IRC, foorumit ja keskustelupalstat, pikaviestimet, galleriasivustot, webbikamerat, nettipuheohjelmat ja sähköposti vastaavat käyttäjien erilaisiin tarpeisiin. Internet onkin käyttäjilleen ennen kaikkea sosiaalinen ympäristö. Verkon kautta käyttäjät voivat tutustua uusiin ihmisiin ja jakaa ajatuksiaan koko maailman kanssa. Verkko on usein viestintäväline ja sosiaalinen tila, joka täydentää jo olemassa olevien ryhmien keskinäistä yhteydenpitoa ja ajanvietettä. Internet korvaakin puhelimen perinteistä käyttöä sekä monipuolisempaa että edullisempaa viestintävälineenä. (Joensuu 2011, 18–19.)

Sosiaalisella medialla, jota on kutsuttu myös nimellä web 2.0, tarkoitetaan internetin teknologioita ja toimintamalleja, joka korostavat käyttäjien asemaa aktiivisina toimijoina ja sisällöntuottajina. Sosiaalisen median läpimurto on siis verkkoviestinnän muuttumista vuorovaikutteiseksi ja yhteisölliseksi. (Matikainen 2008, 187, 193.)

Nuoret käyttävät sosiaalisen median palveluita hyvin aktiivisesti (Joensuu 2011, 18). Useimmiten sivustoilla jutellaan ja verkostoidutaan jo ennestään tuttujen kavereiden kanssa (Mustonen & Peura 2007; Uusitalo ym. 2011, 94). Verkkokeskustelut voivat jatkaa ja heijastaa keskusteluja, jotka ovat alkaneet muualla kuin verkossa. Netissä käyty keskustelut ja toiminta luovat kulttuurillista sisältöä, joka heijastuu takaisin verkon ulkopuolisen maailman kanssakäymiseen ja vaikuttaa siten koko nuorisokulttuuriin, sen kieleen ja suhtautumistapoihin. Jos nuoren verkon käyttöä rajoitetaan, se voi heijastua negatiivisesti nuoren asemaan vertaisryhmissä. (Joensuu 2011, 18.)

2.2 Facebook sosiaalisena yhteisönä

Keskeinen osa sosiaalista mediaa ovat erilaiset yhteisöpalvelut. Ne ovat verkkoympäristöjä, joissa käyttäjät tuottavat sisältöä, kuten keskusteluja, kuvia, linkkejä, videoita ja musiikkia ja ovat monin tavoin vuorovaikutuksessa keskenään. (Matikainen 2008, 194.) Yksi tällainen yhteisöpalvelu on Facebook.

Facebookista julkaistiin ensimmäinen suomenkielinen versio vuonna 2008, mistä lähtien käyttäjämäärät ovat Suomessa olleet kasvussa (Yle 2013). Facebook on sittemmin noussut suosituimmaksi sosiaalisen median sivustoksi (Aarnio & Multisilta 2011, 11). Lasten mediaympäristö muutoksessa -tutkimuksessa huomattiin, että osalla nuorista Facebook oli korvannut vuonna 2007 käytössä olleet yhteisöpalvelut kokonaan. (Uusitalo ym 2011, 96.)

EuKidsOnline tutkimuksessa tutkituista suomalaisista 9–16 -vuotiaista 67 prosentilla on oma profiili sosiaalisessa mediassa. Prosenttiluku kasvaa, kun puhutaan 13–16 -vuotiaista nuorista. (Livingstone, ym. 2011, 36–37.) Aktiivisimpia Facebookin käyttäjiä ovat Aarnion ja Multisillan tutkittavista (2011, 11–12) 13–20 -vuotiaat. Vähiten Facebookia käyttivät 7–12 -vuotiaat. Yli 70 prosenttia 13–15 -vuotiaista käyttää Facebookia usein 16–20 -vuotiailla luku on yli 80 prosenttia. Facebookin ikäraja on 13 vuotta mutta silti tätä nuorempia käyttäjiäkin on. Vuonna 2013 15 -vuotiaita Facebookin käyttäjiä oli 89 prosenttia ikäluokasta (Yle 2013). Facebookin, suosio on kasvanut niin valtavasti yksityisten käyttäjien toimesta, että paine osallistua on levinnyt myös erilaisiin valtion ja kuntien työntekijöihin ja virkamiehiin asti (Joensuu 2011, 18).

Vaikka internet periaatteessa tarjoaa mahdollisuuden nimettömään viestintään, muuttuu se kaiken aikaa persoonallisemmaksi ja henkilökohtaisemmaksi. Facebookissa suurin osa käyttäjistä toimii suoraan omalla nimellään. Omille profiilisivuille lisätään tietoja, kuvia ja kiinnostuksen kohteita ja myös toiminnallisuutta ja sisältöä. Profiilisivu on eräänlainen verkon käyntikortti tai verkkopersonan ilmentäjä, jonka avulla ylläpidetään kuvaa itsestään sellaisena kuin itsensä haluaa muille näyttää. (Joensuu 2011, 18.)

Facebookin toiminta perustuu käyttäjien aktiiviseen sisällöntuotantoon. Omia kokemuksia muokataan tilapäivityksiin ja tapahtumista keskustellaan verkossa kavereiden kanssa. Facebookissa vuorovaikutus keskittyy oman kaveripiirin ympärille eli käyttäjät näkevät pääasiassa oman kaveripiirinsä julkaisemat tilapäivitykset ja kuvat. (Uusitalo ym. 2011, 96.)

Facebookista on tullut merkittävä nuorten sosiaalisen verkostoitumisen paikka. Syyt ovat pääosin sosiaalisia. Facebookiin liitytään, koska kaikki kaveritkin ovat jäseninä. Toinen syy Facebookin suosioon on sen monipuolisuus. Facebook tarjoaa virtuaalisen näyttäytymispaikan, pikaviestintämahdollisuuden, fanitusryhmiä ja pelejä saman osoitteen alla. Pääasiassa Facebookissa verkostoidutaan omien luokkakavereiden ja koulun

muiden oppilaiden kanssa. Mukana saattavat olla kaikki kasvoiltaan tutut saman ikäluokan nuoret. Facebook onkin eräänlainen virtuaalinen yläkoulu enemmän kuin lähipiirin kokoontumispaikka. (Uusitalo ym 2011, 93–96.)

3 KIUSAAMINEN VERKOSSA

3.1 Kiusaaminen ja nettikiusaaminen käsitteinä

Koulukiusaamista on tutkittu ja määritelty paljon. Internetissä tapahtuva kiusaaminen ja koulukiusaaminen ovat usein vahvasti kytköksissä toisiinsa. Siksi pidänkin tärkeänä perehtyä ensiksi perinteisiin kiusaamisen määritelmiin.

Kiusaaminen on ryhmäilmiö ja perustuu ryhmän jäsenten sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaaminen on myös systemaattista, pitkään jatkuvaa ja toistuvasti samaan henkilöön kohdistuvaa. Olennaista on myös uhrin ja kiusaajan/kiusaajien välinen voimasuhteiden epätasapaino, joka voi johtua jo siitä tosiasiasta että kiusaajia on monta. Satunnainen härnääminen tai yhtä vahvojen yksilöiden välien selvittely eivät siis ole kiusaamista. (Salmivalli 1998, 29–34.)

Olweuksen (1992, 14–15) mukaan yksilöä kiusataan, kun hän on toistuvasti tai pidempään alttiina yhden tai useamman ihmisen negatiivisille teoille. Negatiiviset teot ovat toimintaa, jolla tuotetaan tahallaan toiselle vammoja tai epämiellyttävä olo. Ne voivat olla verbaalisia, kuten pilkkaaminen, härnääminen, nimittely ja uhkaaminen tai fyysisiä, kuten töniminen, lyöminen ja potkiminen. Myös ilman sanoja tai fyysistä kontaktia voidaan tuottaa negatiivisia tekoja esimerkiksi ilmehtimällä, sulkemalla ryhmästä tai kieltäytymällä noudattamasta tietyn henkilön toiveita.

Kiusaamisen muodot ovat moninaiset. Ne voidaan jakaa suoraan ja epäsuoraan kiusaamiseen. Epäsuora kiusaaminen tapahtuu kiertoteitse esimerkiksi puhumalla toisesta pahaa selän takana, levittämällä juoruja tai eristämällä kiusattu ryhmästä. Suorassa kiusaamisessa puolestaan negatiiviset tunteet kohdistetaan suoraan kiusattuun esimerkiksi lyömällä, potkimalla tai sanallisesti haukkumalla. Tytöt joutuvat useammin epäsuoran kiusaamisen kohteeksi kuin pojat. Sanallista kiusaamista tapahtuu niin tyttöjen kuin poikienkin keskuudessa yhtä paljon. Poikiin kohdistuva kiusaaminen on useammin suoraa ja fyysistä kuin tyttöihin kohdistuva. (Hamarus 2008, 45, Salmivalli 1998, 35–39.) Kiusaamista on jaoteltu myös muilla tavoin, esimerkiksi fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kiusaamiseen. Fyysinen kiusaaminen on tönimistä ja hakkaamista, psyykkinen kiusaaminen tapahtuu elein, ilmein ja sanoin ja sosiaalinen kiusaaminen on vaikuttamista vuorovaikutus- ja ystävyyssuhteisiin. (Hamarus 2008, 45–46.) Hamarus (2008, 45–74) jaottelee kiusaamista tarkemmin alalajeihin, kuten sanallinen kiusaaminen, eristä-

minen ja syrjiminä, ärsyttävä kiusaaminen, äkillinen fyysinen päälleikäminen, prosessikiusaaminen jne.

Sähköisellä kiusaamisella tarkoitetaan kiusaamista, joka käsittää sekä internetissä että kännykän välityksellä tapahtuvan kiusaamisen. Ruotsissa käytetään termiä elektronisk mobbning ja englannin kielessä puolestaan electronic bullying tai cyberbullying. Suomen kielessä puhutaan sähköisestä kiusaamisesta, verkkokiusaamisesta ja virtuaalikiusaamisesta. Verkkokiusaaminen viittaa verkostoihin eikä kielitoimisto suosittele termiä käytettävän. Virtuaalikiusaaminen puolestaan voi viitata keksittyihin virtuaalidentiteetteihin. Yhdeksi termiksi on ehdotettu saippausta, joka voidaan jakaa kännykkä ja nettikiusaamiseen. (Hamarus 2008, 71.) Tässä tutkimuksessa puhun nettikiusaamisesta, sillä tutkimukseni käsittelee nimenomaan Internetin yhteisöpalvelu Facebookissa tapahtuvaa kiusaamista.

Patchin ja Hinduja (2010, 615) määrittelevät termiä cyberbullying seuraavasti. Ensinnäkin se on tarkoituksellista ja toistuvaa, toiseksi se tuottaa kohteelleen todellista haittaa ja kolmanneksi se tapahtuu elektronisen laitteen välityksellä. Lyhyesti määritellen se on siis elektronisen laitteen välityksellä tapahtuvaa häirintää, pelottelua, uhkailua tai muunlaisen haitan aiheuttamista.

Mannerheimin lastensuojeluliitto (2014) määrittelee nettikiusaamisen sosiaalisesti ja henkiseksi väkivallaksi, jota tapahtuu sähköisissä ympäristöissä, kuten pikaviestimissä, yhteisöpalveluissa tai keskustelupalstoilla. Kuvattuihin tai videoituihin kiusaamistilanteisiin voi liittyä myös fyysistä väkivaltaa.

Jokiranta (2008, 30) määrittelee nettikiusaamisen toiminnaksi, jossa yksilö tai ryhmä käyttää internetiä tarkoituksellisesti väärin kiusatakseen, vahingoittaakseen tai muuten aiheuttaakseen harmia toiselle tai toisille. Jokirannan mukaan negatiivisten tekojen ei tarvitse olla toistuvia, vaan tärkeämpää on huomioida mahdollisen suuren yleisön merkitys jo yksittäisessä kiusaamistapauksessa. Jokirannan määrittelyssä on mielenkiintoista, että se ei edellytä toistuvuutta, joka on perinteisten kiusaamisen määritelmien edellytys. Tämä siis siksi, että yksikin teko tai kommentti internetissä on usein niin julkinen, että se vahingoittaa kiusattua pitkään vaikkei enää toistuisikaan.

Perinteisen kiusaamisen ja nettikiusaamisen määritelmiä yhdistellen ymmärrän nettikiusaamisella tässä tutkimuksessa **internetin välityksellä toteutettuja negatiivisia**

tekoja, jotka voivat olla suorita (esim. sanallinen tai kuvien avulla tapahtuva pilkkaaminen ja uhkaaminen tai fyysinen väkivalta videoinnin tai kuvien välityksellä) **tai epäsuorita** (esim. ryhmän ulkopuolelle jättäminen, juorujen levittely, toisen nimellä esiintyminen tai salasanoilla huijaaminen). En tässä määritelmässä välttämättä edellytä nettikiusaamiselta toistuvuutta.

3.2 Suora nettikiusaaminen

Olen koonnut tähän mahdollisimman kattavan koonnin eri lähteissä mainituista nettikiusaamisen muodoista. Jaan kiusaamisen muodot suoriin ja epäsuoriin yllä esitetyn määritelmän mukaisesti.

Pilkkaavat ja uhkaavat kommentit ja viestit

Yleisimpiä nettikiusaamisen muotoja ovat pilkkaavat kommentit, joita nettikiusatuiksi tulleista oli kohdannut irc-galleriassa tehdyn kyselyn (Mikkola 2008, 11) mukaan 72 % ja Mannerheimin lastensuojeluliiton tekemän kuvagalleriakyselyn (Mustonen & Peura 2007, 10) mukaan vajaa kolmannes. Myös Aarnion ja Multisillan (2011, 14) tutkimuksessa ilkeä kommentointi oli yleisin nettikiusaamisen muoto. Pilkkaavat kommentit kohdistuvat useimmiten ulkonäköön. Muita pilkan aiheita ovat esimerkiksi uskonto ja elämäkatsomus sekä rasistiset teemat. Osaa käyttäjistä oli uhkailtu esimerkiksi fyysisellä väkivallalla. (Mustonen & Peura 2007, 11.) Kommentit kohdistuvat yleensä tilapäivityksiin, valokuviin ja blogikirjoituksiin (Aarnio & Multisilta 2011, 14)

Poliisi määrittää kunnianloukkaukseksi pilkkaavat ja ivaavat viestit, jotka aiheuttavat vahinkoa kärsimystä tai yleistä halveksuntaa. Samaan sarjaan luetaan myös mm. rasistiset huomautukset ja ulkonäköä roisisti arvostelevat kommentit. Kunnianloukkauksesta voidaan tuomita sakkoihin tai jopa puoleksi vuodeksi vankeuteen usein kysymykseen tulee myös rahallinen korvaus henkisistä kärsimyksistä. Tärkeäksi kunnianloukkauksen tekee se, että tieto levitetään joukkotiedotusvälineen, kuten netin, kautta tieto lukuisten ihmisten saataville. Tärkeästä kunnianloukkauksesta on kyse myös, jos aiheutetaan suurta tai pitkäaikaista kärsimystä tai erityisen suurta tai tuntuva vahinko. Tärkeästä kunnianloukkauksesta vois saada vankeutta jopa kaksi vuotta. (Poliisi 2014)

Laiton uhkaus on kyseessä, kun uhatulla on perusteltua syytä olettaa, että hänen henkilökohtainen turvallisuutensa tai omaisuutensa on vakavassa vaarassa. Rangaistus on sakosta kahteen vuoteen vankeutta. (Poliisi 2014)

Seksuaalisesti häiritsevät kommentit

Häiritseviä seksuaalisia kommentteja on saanut kuvagalleriakyselyn (Mustonen & Peura 2007, 10) vastaajista 17 prosenttia. Näistä 21 prosenttia oli tyttöjä ja 7 prosenttia poikia. Irc-galleria -kyselyssä kaksi viidestä kiusatusta oli saanut seksuaalisesti häiritseviä kommentteja (Mikkola 2008, 11). Myös Aarnion ja Multisillan tutkimuksessa (2011, 15) lapset ja nuoret olivat kokeneet ahdistelua, kuten seurustelupyyntöjä tai ei-toivottuja lähestymisyhteyksiä.

Valokuvien ja videoiden käyttö kiusaamisessa

Yksi kiusaamisen muoto on kuvien muokkaaminen ja niiden lähettäminen eteenpäin. Kuvia muokataan yleensä siten, että kiusattu sijoitetaan kuvassa loukkaavaan tilanteeseen tai asiayhteyteen, joka aiheuttaa kiusatulle häpeää ja saattaa hänet naurunalaiseksi. Kiusaamista on myös kuvien väärinkäyttö, jolla tarkoitetaan sitä, että kiusaaja lataa luvatta toisesta kuvaa internetiin ja levittää niitä. (Kirves, Markkanen, Peura, Snellman-Aittola & Tuominen 2011, 11.)

Kuvagalleriakyselyssä (Mustonen & Peura 2007, 10) 13 prosenttia vastaajista raportoi, että heidän valokuvansa oli lisätty galleriaan luvattomasti ja 3,8 prosenttia kertoi, että omia kuvia oli muokattu ja levitetty eteenpäin. Irc-galleria -kyselyssä (Mikkola 2008, 11) kuvien luvattomaan levittämiseen oli törmännyt 18 %.

Kunnianloukkaus on kysymyksessä myös silloin jos toisesta muokkaa loukkaavia kuvia ja laittaa niitä eteenpäin. Muutenkin kaikkiin kuviin täytyy olla kuvissa esiintyvän lupa, vaikka niitä ei olisi muokattukaan millään lailla, tosin tällöin rikkoo yleensä palvelun sääntöjä mutta ei syyllisty mihinkään rikokseen. (Poliisi 2014.)

Kännyköissä on useimmiten kamera ja videokamera, mikä mahdollistaa sen, että lapsi voi kuvata kiusaamistilanteen ja jakaa sen muiden nähtäville. Yleensä kuvattuihin tilanteisiin liittyy myös väkivaltaa. (Kirves ym. 2011, 11.) Tällaista väkivallan videointia ja videoiden jakamista nettiin kutsutaan myös nimellä happy slapping (Jokiranta 2008, 36).

3.3 Epäsuora nettikiusaaminen

Juorut ja henkilökohtaisten tietojen levittäminen

Irc-galleria -kyselyssä (Mikkola 2008, 11) toiseksi yleisin nettikiusaamisen muoto olivat perättömät juorut, joista oli kärsinyt 42 prosenttia nettikiusatuista. Kuvagalleriakyselyssä (Mustonen & Peura 2007, 10) 11 prosenttia oli kokenut perättömien juorujen levittelemistä itsestään.

Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämistä on arkaluotoisen tiedon, vihjauksen tai kuvan levittäminen lukuisille ihmisille siten, että se aiheuttaa vahinkoa ja kärsimystä toiselle. Kunnianloukkauksesta sen erottaa se, että tieto on totta. Rangaistus voi olla sakko tai jopa kaksi vuotta vankeutta. (Poliisi 2014)

Toisen nimellä tai nimimerkillä esiintyminen ja salasanojen huijaaminen

Identiteettivarkaus tarkoittaa sitä, että netissä esiinnyään toisen henkilöllisyydellä tai nimimerkillä (Mikkola 2008, 11). Toisen käyttäjätunnuksen ja salasanan selville saaminen antaa kavereille mahdollisuuden esiintyä tunnuksen haltijan nimissä. Tällainen identiteettivarkaus voi aiheuttaa suurta mielipahaa ja harmia. Salasana on aina henkilökohtainen. Käyttäjätunnus ja salasana avaavat portin toisen käyttäjän tietoihin. Salasanan voi huijata, kiristää, arvata tai löytää piilopaikasta. Lapset voivat myös jakaa salansanojaan ystävilleen luottamuksen osoituksena. (Kirves ym. 2011, 11.)

Toisen nimissä voidaan lähettää viestejä (Kirves ym. 2011, 11). Toiselta käyttäjältä voidaan kopioida kuvia ja tehdä niillä uusi profiili. Luvaton käyttö on kyseessä, jos käyttää luvatta toiselle kuuluvaa käyttäjätiliä. Tietomurto taas on kyseessä, jos murtautuu tai muuten kirjautuu luvatta toisen profiiliin. Viestintäsalaisuuden loukkaus tulee kyseeseen, jos joku käyttää luvatta sinun profiiliasi, jossa on mahdollista viestiä yksityisesti. Oleellista ei ole se onko viestejä luettu, vaan onko tekijällä ollut mahdollisuus lukea niitä. (Poliisi 2014.)

Irc-galleria -kyselyssä (Mikkola 2008, 11) identiteettivarkauden kohteeksi oli joutunut 12 prosenttia kiusatuista nuorista. Kuvagalleriakyselyssä (Mustonen & Peura 2007, 10) vain 3 prosenttia oli törmännyt siihen, että joku muu oli esiintynyt hänen nimellään.

Sulkeminen ryhmän ulkopuolelle

Kiusaaminen sosiaalisessa mediassa saattaa olla myös kiusatun eristämistä eli syrjintää sosiaalisesta kanssakäymisestä tai peleistä (Kirves ym. 2011, 11). Kuvagalleriakyselyssä (Mustonen & Peura 2007, 10) eniten nettikiusaamisen muodoista kärsimystä aiheuttanut kiusaamistapa oli syrjintä ja porukan ulkopuolelle jättäminen, jota oli kokenut 5 prosenttia vastanneista. Syrjintää kokeneista tai porukan ulkopuolelle jätetyistä koki kärsivänsä 35 prosenttia. Irc-galleria -kyselyssä (Mikkola 2008, 11) syrjintää oli kokenut 17 prosenttia.

3.4 Miksi netissä kiusataan?

Kiusatun ja kiusaajan persoonallisuuden piirteitä, käyttäytymistä ja olemusta on tutkittu paljon ja tätä kautta pyritty etsimään syitä kiusaamiselle. Kiusatuilla on todettu olevan heikko itsetunto, heidän on todettu pitävän itseään vähemmän älykkäinä ja vähemmän viehättävinä kuin muut. He ovat useammin ahdistuneita ja hiljaisia oppilaita. Paljon on tutkittu myös ulkoista poikkeavuutta kiusaamisen syynä. Oppilaita haastatellessa tavallisimmin esitetty syy kiusaamiselle oli jokin ärsyttävä tapa tai ominaisuus ja kiusattuja pidettiin erilaisina tai omituisina. Yksi riskitekijä kiusatuksi tulemiselle voi myös olla käyttäytyminen kiusaamistilanteessa kiusaajaa palkitsevalla tavalla. (Salmivalli 1998, 101–105.)

Klassinen perustelu kiusaajan käytökselle on ollut kiusaajan huono itsetunto, jota pönkittääkseen hän kiusaa muita. Tutkimustulokset eivät kuitenkaan viittaa tähän suuntaan. Kiusaajilla on päinvastoin usein vähintään keskinkertainen itsetunto, mutta on havaittu että siihen liittyy usein itsekorostus eli tarve esillä oloon ja liiat luulot omasta itsestä. Voidaan myös ajatella, että kyseessä olisi heikko ydinitsetunto, jolloin itsetunto on ääreisitsetunnon ja ulkoisen palautteen varassa. (Salmivalli 1998, 140–141.) Tutkimukset viittaavat siihen, että kiusaajat ovat vähemmän ahdistuneita, masentuneita ja yksinäisiä kuin muut, ja heillä on usein vähintään pieni kaveriporukka, joka tukee kiusaamista (Kowalski, Limber & Agatston 2008, 30) Syyt, jotka johtavat kiusaamiseen ovat moninaiset. Ne voivat juontaa juurensa henkilökohtaisiin tarpeisiin, perheen sisäiseen kulttuuriin tai yhteisön sisäiseen kulttuuriin. (Kowalski, Limber & Agatston 2008, 30.)

Netissä kiusaaminen on kiusaajalle tehokasta ja helppoa. Kohde on saavutettavissa ympäri vuorokauden yhdellä hiiren klikkauksella. Kun kiusaaminen tapahtuu netissä, ai-

kuisiakaan on harvoin läsnä valvomassa. (Hamarus, 2008, 72.) Koulukiusaamiseen verrattuna kiusaamisen yleisö on laajempi ja koostuu niin tutuista kuin tuntemattomistakin. Kiusattu leimautuu suuren joukon edessä ja lisäksi nettiin laitettu materiaali usein on ja pysyy. (Hietala ym. 2010, 51.) Vaikka materiaali poistettaisiin, on se saattanut jo päätyä muille koneille (Haasio 2013, 63).

Kynnys kiusaamiseen on matala, koska kiusattu ja kiusaaja eivät kohtaa toisiaan kasvotusten (Hietala ym 2010, 51). Tämän vuoksi myös sellaiset nuoret, jotka eivät kiusaa kasvokkain, voivat sortua kiusaamaan netissä (Haasio 2013, 63). Netissä kiusaaja voi esiintyä jopa nimettömänä. Tällöin kiusattu voi vain arvailla kuka on kyseessä (Hamarus 2008, 72). Kowalskin ja Limberin (2007, 28) tutkimuksessa lähes puolet kiusatuista ei tiennyt, kuka heitä kiusaa. Tämä on vakavaa koska kiusattu ei voi tietää onko kiusaamisen takana yksi henkilö vai ryhmä ja lisäksi tuntematon vihamies koetaan pelottavampana kuin tunnettu. Myöskään MLL:n kiusaamiskyselyssä (Peura ym 2009, 21) 19 prosenttia vastaajista ei tiennyt kuka heitä kiusaa. Nimettömyyden ja kasvottomuuden vuoksi kiusaaminen voi olla myös julmempaa kuin kasvokkain (Hamarus 2008, 72).

Yllättävä ja huolestuttava tieto on, että moni nuori ei pidä nettikiusaamista pahana juttuna ja mieltää sen kuuluvan osana verkon käyttöön (Aarnio & Multisilta 2011, 15). Vaikka nuori on joutunut nettikiusaamisen kohteeksi, hän ei välttämättä koe tai myönnä kärsivänsä siitä (Mustonen & Peura 2007, 10–11). Irc-galleriassa toteutetun kyselyn vastaajista 35 prosenttia ilmoitti pitävänsä nettikiusaamista vain pilailuna ja 19 prosenttia kertoi kiusaavansa, koska ei pidä kiusaamista vakavana (Mikkola 2008, 13). Tämä voi nuorten keskuudessa luoda harhakuvan, että kiusaaminen on vain hauskaa pilaa ja sen vuoksi soveliasta. Kiusaaja ei voi nähdä kiusatun reaktioita eikä siksi voi olla varma, kokeeko myös kohde kiusaamisen harmittomana pilana. Sinänsä on tietysti hyvä, jos kiusattu pystyy jättämään kiusaamisen omaan arvoonsa mutta se ei tee toiminnasta sallitumpaa tai hyväksyttävämpää.

Perinteisen kiusaamisen vaikutukset ovat varsin haitalliset. Välittömiä vaikutuksia ovat koulupelko ja erilaiset psykosomaattiset oireet. Uhrien on todettu myös olevan ahdistuneempia ja heillä on usein huono itsetunto. Kiusaamisella on myös vaikutuksia pitkällä tähtäimellä. On havaittu esimerkiksi depressiivisyyttä ja ongelmia ihmissuhteissa. Hyväksytyksi tuleminen omassa vertaisryhmässä ennakoi tulevaa mielenterveyttä. (Salmivalli 1998, 14, 113–115.) Netissä kiusaaminen on yhtä haitallista ja vakavaa kuin

kasvokkain tapahtuva kiusaaminenkin. Kiusaaminen on julkista ja pysyvää, joten loukkaavat sanat ja teot vaikuttavat pitkään. Kiusattu ei saa rauhaa edes kotonaan ja usein toiminta jää piiloon aikuisten silmiltä. Tämän vuoksi apua ei välttämättä saa tarpeeksi nopeasti. (MLL 2014.) Jossain määrin voitaneen siis ajatella, että nettikiusaaminen voi olla jopa haitallisempaa kuin kasvokkain kiusaaminen ja siihen on vaikeaa puuttua.

3.5 Kuinka paljon netissä kiusataan?

EuKidsOnline tutkimukseen osallistuneista 9–16-vuotiaista suomalaisnuorista 18 prosenttia kertoo että heitä kohtaan on toimittu toisten lasten ja nuorten taholta ikävästi ja loukkaavasti, 5 prosenttia kertoo toiminnan tapahtuneen internetin välityksellä (Livingstone ym. 2011, 61–63), mikä ei ole järin suuri luku. Suurempiakin lukuja on eri tutkimuksissa saatu. Aarnion ja Multisillan (2011, 14) kansalliseen tutkimukseen osallistuneista noin viidennes on kokenut tai kohdannut muiden kiusaamista verkossa. Mannerheimin lastensuojeluliiton kiusaamiskyselyyn (Peura, Pelkonen & Kirves 2009, 21) vastanneista nuorista lähes joka kymmenes (9 %) oli joskus kokenut kiusaamista netissä. Irc-gallerian käyttäjillä teetetyn kyselyn (Mikkola 2008, 10) vastaajista 32 prosenttia oli kokenut kiusaamista tai härintää. Mannerheimin lastensuojeluliiton (Mustonen & Peura 2007) tekemän kuvagalleria kyselyn vastaajista 19 prosenttia on kokenut kiusaamista ja 3 prosenttia ilmoittaa kärsineensä siitä.

Lukemat nettikiusaamisen yleisyydestä vaihtelevat 5 prosentista 32 prosenttiin. Lukuun vaikuttaa onko kysely tehty summittaiselle otokselle nuoria vai jonkin tietyn kuvagallerian tai yhteisöpalvelun käyttäjille. Myös se vaikuttaa, näkyvätkö luvussa vain ne, jotka ovat itse olleet kiusaamisen kohteena vai myös ne, jotka ovat havainneet kiusaamista ylipäätään.

Kokonaisuudessaan nettikiusaaminen näyttäisi olevan perinteistä kiusaamista harvinaisempaa. Täytyy kuitenkin huomioida, että koulukiusaaminen ja nettikiusaaminen linkittyvät usein yhteen. Nettikiusaajat ovat tuttuja koulusta tai koulukiusaaminen jatkuu netissä (Mustonen & Peura 2007, 12.) Nettikiusaamista ei tapahdu erityisen paljon sellaisissa maissa, joissa internetin käyttö on massiivista, vaan sellaisissa maissa, joissa myös koulukiusaamista esiintyy paljon. (Livingstone, Haddon, Görzig & Ólafsson 2011, 62.) Sosiaalisessa mediassa koettu kiusaaminen on selvästi yhteydessä koulu yhteisöön, joten sitä on usein vaikea erottaa koulukiusaamisesta. Kaikista kiusatuista nuorista noin viidennes oli kokenut kiusaamista sekä netissä että koulussa. Sekä netissä että koulussa

kiusattujen osuus kaikista kiusatuista vaihteli 19 prosentista 26 prosenttiin sukupuolen ja koulumuodon mukaan. Kiusatuista 57 prosenttia ilmoitti kiusaajan olevan samasta koulusta ja 43 prosenttia netissä kiusatuista ilmoitti, että heitä oli kiusattu nettiin levitetyn materiaalin takia myös muualla kuin netissä. (Peura ym. 2009, 21.) Nettikiusaaminen on erittäin vahingollinen lisä koulukiusaamiseen kaikessa julkisuudessaan ja voi toimia myös koulukiusaamisen alkuunpanijana. Kiusattu on nettikiusaamisen vuoksi kiusaajien armoilla käytännössä koko ajan. Alhaiset prosentit eivät siis vähennä tutkimuksen tai ilmiöön puuttumisen tarvetta.

Kowalskin ja Limberin (2007, 28) mukaan nettikiusaamista tapahtuu tyttöjen keskuudessa enemmän kuin poikien. Myös kiusaamiskyselyn (Peura ym. 2009, 21) mukaan suurin ryhmä netissä kiusatuista olivat yläkouluiikäiset tytöt.

Yläkouluikä on riskialtis ikä nettikiusaamisen suhteen. Tuolloin netin ja sosiaalisen median käyttö lisääntyy (Livingstone ym. 2011, 36–37; Kowalski & Limber 2007, 28) ja samalla myös nettikiusaamisen todennäköisyys. Perinteisestä koulukiusaamisesta puhuttaessa yläkouluun siirtyessä on piikki kiusaamisen määrässä (Salmivalli 1998, 100).

3.6 Nettikiusaamiseen puuttuminen

Nettikiusaamiseen puuttuminen voidaan nähdä vaikeana. Niin kuin perinteisestä kiusaamisesta myöskään nettikiusaamisesta ei kerrota mielellään vanhemmille (Hamarus 2008, 73). Alaikäisen kannattaa kuitenkin kertoa asiasta vanhemmilleen. Koulukiusaamiseen liittyvässä tapauksessa, kannattaa kertoa koulun henkilökunnalle ja pyrkiä sovittelemaan koulun toimesta. Alaikäisen kiusatun vanhemmat voivat myös ottaa yhteyttä suoraan kiusaajan vanhempiin. (Poliisi 2014.) Varsinaisesta valvonnasta eri foorumeilla ja palveluissa vastaavat niiden ylläpitäjät. Eri palveluissa voi olla omia nuorisotyöntekijöitä, joita voi lähestyä heidän profiliensa kautta (Hietala ym. 2010, 51.) Kiusaamisesta on syytä ilmoittaa palvelun ylläpitäjälle, joka voi sulkea kiusaajan tunnukset tai antaa huomautuksen (Haasio 2013, 64), arveluttava materiaali voidaan myös poistaa (Hamarus 2008, 74). Esimerkiksi Facebookissa kiusaaminen on kielletty ja kaikkiin teytyihin ilmoituksiin puututaan. Alla oleva on suora lainaus Facebookin yhteisönormeista.

”Facebook ei hyväksy kiusaamista tai häirintää. Käyttäjät saavat puhua vapaasti yleisesti kiinnostavista aiheista ja ihmisistä, mutta ryhdymme toimiin aina, kun saamme ilmiäntoja yksityishenkilöihin kohdistuvasta loukkaavasta käyttäytymisestä. Muille käyttäjille toistuvasti lähetetyt ei-toivotut kaveripyynnöt tai viestit ovat myös häirintää.”

Myös virtuaalinen lähipoliisi tai nettipoliisi puuttuu kiusaamistapauksiin ja valvoo niitä. Työ on ennalta ehkäisevää ja sen avulla halutaan puuttua nettikiusaamiseen ja myös muuhun rikollisuuteen netissä. Tarkoitus on tehdä internetin käyttäjille selväksi, että netissä pätevät sananvapauden, kunnianloukkauksen, laittoman uhkauksen suhteen samat säännöt kuin muuallakin. Ryhmän alueena on kuitenkin koko Suomi, vaikka käytännössä sen aika kuluu kokonaan Etelä-Suomen tapausten käsittelyyn. (Hietala ym 2010, 51.) Nettipoliisin yleisin toimintatapa on käydä huomauttamassa kiusaajaa poliisiprofiililla tapahtuneesta, mikä on havaittu varsin tehokkaaksi kiusaamisen lopettajaksi. Jos kiusaamista ei saada tällä loppumaan, voidaan harkita rikosilmoituksen tekemistä. (Poliisi 2014.)

Mikäli kiusaamisen kohteeksi joutuu, kiusaajalle ei kannata vastata, vaan tallentaa kaikki hänen tekosensa todisteena (Haasio, 2013, 63).

Selvää on, että ikäviä tapauksia pystytään välttämään, jos nuoria ohjataan mediataidoissa ja tietoturvallisuusasioissa (Hietala ym. 2010, 51). Vanhempien ja koulujen tulisikin huomioida tämä riittävän ajoissa, jotta lapset ja nuoret voivat kehittyä mediavälineiden käyttöä koskevissa asioissa samalla kun oppivat niitä fyysisesti käyttämään.

3.7 Aiempaa tutkimusta nettikiusaamisesta

Nettikiusaamista on tutkittu yllättävänkin laajalti ilmiön tuoreuden huomioon ottaen. EuKidsOnline tutkimus (Livingstone ym. 2011) selvittää lasten ja nuorten internetin käyttöä ja myös nettikiusaamista eri puolilla Eurooppaa. Kyseisessä tutkimuksessa on selvitetty kiusaamisen yleisyyttä, kiusaamisen tapoja, vanhempien ja lasten käsitysten eroja, kokemuksia kiusaamisen haitallisuudesta sekä kiusaamiseen reagoimisen tapoja. Nettikiusaamista ovat tutkineet monesta eri näkökulmasta myös Patchin & Hinduja (2009, 2010), jotka ovat selvittäneet esimerkiksi nettikiusaamisen ja itsetunnon yhteyttä. Heidän mukaansa sekä nettikiusatuilla että kiusaajilla on alhaisempi itsetunto kuin niillä, joilla ei ole kokemuksia nettikiusaamisesta. Parivaljakko on myös kirjoittanut nettikiusaamiseen puuttumisesta ja sen ehkäisystä. Kowalski, Limber & Agatston (2007, 2008), ovat tehneet erillään ja yhdessä useita tutkimuksia koskien netissä ja kännykällä tapahtuvaa kiusaamista laajasti. Esimerkkinä laaja määrällinen tutkimus, joka selvitti nettikiusaamista middleschool oppilaiden joukossa. Tutkimukseen osallistui lähes 4000 yhdysvaltalaisista nuorta. Myös tämä tutkimus selvitti nettikiusaamisen yleisyyttä sekä sen toteutustapaa.

Suomessa Vuokila (2012) on perehtynyt nettikiusaamiseen ilmiönä ja toteuttanut määrällisen kyselytutkimuksen yläkouluikäisille oppilaille. Vuokilan tutkimuksen nuoret olivat kokeneet kiusaamista, joka yleisimmin oli ilkeiden juorujen levittämistä ja ulkonäöllistä haukkumista. Nuoret eivät mielellään kertoneet kiusaamisesta vanhemmilleen, jotta heidän netin käyttöönsä ei rajoitettaisi. He kokivat myös, että kiusaamiselle ei voi tehdä mitään, vaikkakin siitä pitäisi puhua enemmän. Pelastakaa lapset ry on toteuttanut Lapsen ääni -kyselyitä (2001–2011), joissa osassa sivutaan myös sosiaalista mediaa ja nettikiusaamista, joskin varsin pintapuolisesti.

Aarnio & Multisilta (2011) ovat tutkineet nuorten sosiaalisen median ja verkkopalveluiden käyttöä ja myös nettikiusaamista. Kohdejoukkona oli 2464 7–20 -vuotiasta suomalaista. Heidän tutkimuksessaan Facebook osoittautui suosituimmaksi yhteisöpalveluksi. Nettikiusaamista heidän mukaansa on kohdannut viidennes tutkituista. Tässä tutkimuksessa yleisin kiusaamistapa oli ilkeä kommentointi. Huolestuttava tulos oli se, että useat tutkimukseen osallistuneet nuoret pitivät kiusaamista verkonkäyttöön kuuluvana asiana.

Mishna, Saini & Solomon (2009) ovat tutkineet nettikiusaamista 10–13 -vuotiaiden parissa. Kyseessä on Grounded teoriaa menetelmään käyttävästä laadullisesta induktiivisesta tutkimuksesta, joka selvittää lasten käsityksiä nettikiusaamisesta. Tutkimuksessa toteutettiin seitsemän ryhmähaastattelua (focus groups) yhteensä 38 oppilaille. Osallistujat pitivät nettikiusaamista vakavana ongelmana. Erityisesti nettikiusaamisen kasvottomuutta pidettiin uhkaavana. Tulokset osoittivat kuitenkin että suurin osa nettikiusaamisesta tapahtuu olemassa olevien vertaisryhmien sisällä. Tutkimuksessa määriteltiin nettikiusaamisen käsitettä ja siihen liittyviä tekijöitä sekä eriteltiin kiusaamisen tapoja lasten keskustelujen pohjalta.

Sevilä (2009) on tutkinut ilmiötä verkkonuorisotyön ja yhteisöllisyyden näkökulmasta. Hän on haastatellut asiantuntijoita sekä analysoinut nuorten kirjoittamia tarinoita. tarinat hän sai netin ja suorien yhteydenottojen kautta. Tarinan kirjoittamiselle hän on asettanut apukysymyksiä. Tutkittavia nuoria oli yhteensä neljä. Tutkimuksen mukaan nuorten netinkäyttö on yhteisöllistä ja aktiivista. Nettikiusaaminen on myös Sevilän mukaan löytänyt tiensä nuorten maailmaan ja yleisin kiusaamistapa ovat pilkkaavat ja ilkeät kommentit. Myös Sevilän tutkimuksen mukaan nuoret kokevat, että nettikiusaamiselle ei voi tehdä mitään.

Jokirannan (2008) tutkimuksella alkaa olla jo ikää, kun puhutaan sosiaalisesta mediasta ja Facebookista. Tutkimus selvitti, millaisia merkityksiä ja muotoja nettikiusaaminen saa nuorten itsensä kertomana. Hän käytti eläytymismenetelmää, jolla pyrki tavoittamaan nuorten ymmärrystä aiheesta. Eläytymismenetelmän ideana on kerätä pieniä esseitä, lyhyitä tarinoita. Kehyskertomuksen antamien mielikuvien mukaan vastaajat kirjoittavat lyhyitä tarinoita siitä, miten he itse ymmärtävät kehyskertomuksessa esitetyn tilanteen. Peruskehyskertomuksesta tulee olla vähintään kaksi erilaista versiota, jotka poikkeavat jonkun keskeisen seikan suhteen. Jokiranta on tarkastellut, miten eläytymismenetelmällä saadut tarinat poikkeavat toisistaan kiusaajan ja kiusatun näkökulmasta. Lähes jokainen vastaaja kirjoitti kaksi tarinaa samaistuen niin kiusaajan kuin kiusatun rooliin, kertoen molemmista näkökulmista, miten itse ymmärtävät asian. Tutkimuksen mukaan kiusaamisella on eri merkityksiä riippuen yksilön tulkinnasta. Nettikiusaaminen oli kuitenkin jo tuolloin hyvin tiedostettu ilmiö sillä nekin, jotka eivät olleet kiusaamista kokeneet, kuvasivat ilmiötä ymmärrettävästi. Jokirannan mukaan koulukiusaamisella ja nettikiusaamisella voi olla hyvinkin syvä suhde.

Mannerheimin lastensuojeluliitto on seurannut kouluviihtyvyyttä kiusaamisen näkökulmasta vuodesta 2005. Vuonna 2008 toteutettiin nuorille internetkysely kiusaamisesta (Peura ym. 2009). Kysely toteutettiin neljän eri kanavan kautta ja siihen vastasi 15772 12–19 -vuotiasta nuorta. Kyselyssä sivuttiin myös nettikiusaamista lähinnä sen yleisyyden ja koulukiusaamiseen linkittymisen näkökulmasta. Vuonna 2006 ja 2007 MLL toteutti internetkyselyn kuvagallerioiden käytöstä (Mustonen & Peura 2006 ja 2007). Kyselyyn vastasi keväällä 2007 yhteensä 18 267 IRC-Gallerian, Kuvake.netin ja ii2.orgin käyttäjää, jotka olivat iältään 12–18-vuotiaita. Future school research -hanke on tehnyt yhteistyössä Oulun yliopiston, Oulun kaupungin, nuorisoasiainkeskuksen sekä poliisin kanssa kyselyn Irc-gallerian käyttäjille (Mikkola 2008). Kyselyssä on selvitetty myös nettikiusaamista, sen yleisyyttä sekä eri muotoja. Näiden kolmen kyselyn tuloksia olenkin kuvannut jo aiemmin.

4 TUTKIELMAN TOTEUTUS

Vaikka tietoa ja tutkimusta aiheesta on paljon, ei sitä mielestäni voi olla liikaa aikana, jolloin nuoret voivat huonosti ja käyttävät internetiä yhä enenevässä määrin. Aikuisten on pysyttävä nuorten kelkassa, jotta ikäviä yllätyksiä ei pääse syntymään. Kiusaamisen tutkimuksesta on aina vähintään paikallinen hyöty, jos nuoret, ammattilaiset ja vanhemmat saavat tietoa kiusaamisesta juuri heidän ympäristössään ja tuttavapiirissään.

Internet ympäristönä muuttuu hurjaa vauhtia, minkä vuoksi uudelle tutkimukselle on aina kysyntää. Vuonna 2008 tehty tutkimus on esimerkiksi Facebookin tapauksessa jo auttamatta vanhaa tietoa, sillä yhteisöpalvelu on saavuttanut suosiota Suomessa vasta vuodesta 2008. Harvoissa tutkimuksissa on selvitetty juuri Facebookin välityksellä tapahtuvaa kiusaamista. Oma tutkielmani keskittyykin juuri Facebookissa tapahtuvaan kiusaamiseen. Määrällistä tutkimusta nettikiusaamisen ja sen eri muotojen esiintymisestä on tehty paljon. Itse lähestyn aihetta hieman eri tavalla. Pyrin selvittämään ilmiötä laadullisesti nuorten lähtökohdista käsin ja tutkin, mitä nettikiusaaminen nuorille tarkoittaa. Lähestymistapani on laadullinen, sillä haluan selvittää juuri nuorten kokemuspintaa ja ymmärrystä nettikiusaamisesta. Uskon että tällainen tieto auttaa nuoria itseään ja myös aikuisia ymmärtämään ilmiötä syvemmin. Mitä paremmin ymmärretään, sitä tehokkaammin pystytään vaikuttamaan. Aikaisemmin laadullista lähestymistapaa ovat käyttäneet mm. Mishna ym. (2009), Sevilä (2009) sekä Jokiranta (2008).

4.1 Tutkimustehtävä ja kohdejoukko

Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää Pudasjärven yläkoulun tilannetta Facebookissa tapahtuvan kiusaamisen osalta. Pyrkimys on tutkia nuorten ymmärrystä nettikiusaamisesta ilmiönä ja tutkia kokevatko he kiusaamista tapahtuvan heidän omassa ympäristössään. Seuraaviin kysymyksiin haetaan vastausta:

1. Millaista kiusaaminen Facebookissa nuorten mielestä on?
2. Mitä syitä kiusaamiseen Facebookissa nuorten mielestä on, kuinka kiusattu kokee kiusaamisen ja kuinka kiusaamista voitaisiin ehkäistä?
3. Tapahtuuko Facebookissa kiusaamista nuorten tuttavapiirissä?

Kohdejoukkona on Rimminkankaan yläkoulun seitsemäsluokkalaiset. Salmivallin (1998, 100) mukaan yläkouluun siirryttäessä on havaittavissa piikki kiusaamisen määrässä, minkä vuoksi on hyvä tutkia juuri tätä ikäluokkaa. Lisäksi Facebookin alaikäraja on 13, minkä vuoksi onkin mielenkiintoista tarkastella juuri näitä Facebookin käyttöä aloittelevia käyttäjiä. Tosin myös alaikäisiä käyttäjiä Facebookista löytyy. Seitsemäsluokkalaisista valittiin summittaisesti kaksi luokkaa, yhteensä 35 oppilasta. Yksi tutkittavista jätti kokonaan vastaamatta ja yksi tutkittava vastasi vain kyselyn toiseen osioon.

4.2 Aineistonkeruu

Haastattelu tai ryhmähaastattelu, jota Mishna ym. (2009) ovat käyttäneet, olisi ollut ehkä runsaammin nuorten käsityksiä valottava menetelmä. Aihe on kuitenkin varsin arka ja tarkasteltava kohdejoukko niin pieni, että ryhmähaastattelu ei olisi tullut kysymykseen. Myös aikataulullisten seikkojen vuoksi tutkielma toteutetaan kyselynä.

Kysely (Liite 1) sisältää avoimen osion sekä suljettuja kysymyksiä. Avoimessa osiossa haluttiin selvittää nuorten käsityksiä ilman, että annetaan minkäänlaisia ennakkoehtoja. Toisessa osiossa on esimerkkitulanteita nettikiusaamisesta. Jokaisen tilanteen kohdalla kysytään seuraavat kysymykset: Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista? Oletko itse joutunut tällaisen toiminnan kohteeksi? Oletko itse harjoittanut tällaista toimintaa? Oletko havainnut muiden harjoittavan tällaista toimintaa? Tämä idea sai alkunsa Sevilän (2009) ja Jokirannan (2008) tutkimuksista, joissa oli tarina osana tutkimusta. Tässä tarina oli valmiiksi kehiteltyä, ja nuorten piti suljettujen kysymysten kautta ilmaista suhteensa tarinaan. MLL:n nettikiusaamista ehkäisevän materiaalin (Kirves ym. 2011) liitteissä oli valmiiksi kirjoitettuja esimerkkitulanteita nettikiusaamisesta, joita muokkasin tarkoitukseen sopivaksi ja lisäilin myös uusia esimerkkejä niin, että kaikki nettikiusaamisen muodot tulivat esimerkeillä katetuksi. Lisäsin myös muutaman esimerkin, jotka eivät ole nettikiusaamista. (Liite 2)

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2007, 190) luettelevat kyselylomakkeen heikkouksia. Heidän mukaansa kyselyä käytettäessä ei voida varmistua siitä, ovatko vastaajat pyrkineet vastaamaan rehellisesti ja huolellisesti, tai siitä ovatko vastaajat olleet tutkimusaiheeseen perehtyneitä. Väärinymmärryksiä on myös vaikea kontrolloida. Lisäksi kato eli vastamaattomuus nousee kyselyissä usein suureksi.

Kontrolloidulla kyselyllä tarkoitetaan kyselyä, jossa tutkija ja tutkittava ovat henkilökohtaisessa kontaktissa joko ennen tai jälkeen kyselylomakkeen täyttämisen. Tällöin

tutkijalla on mahdollisuus kertoa tutkimuksesta, selostaa kyselyä ja vastata kysymyksiin. (Hirsjärvi ym. 2007, 191–192.) Olin itse paikalla kun, nuoret täyttivät kyselylomakkeen. Tällainen kontrollointi voi pienentää katoa ja myös väärinymmärryksiä, sillä tutkija voi kasvotusten perustella tutkimuksen merkitystä ja rohkaista tutkittavia vastaamaan. Tutkittavilla on myös mahdollisuus kysyä tutkijalta esimerkiksi heille epäselvistä kysymyksistä. Lisäksi tutkijalla on mahdollisuus täydentäviin kysymyksiin ja tarkennuksiin.

Kyselyssä käytettiin niin avoimia kuin suljettujakin kysymyksiä. Avoin kysymys tarkoittaa sitä, että esitetään kysymys ja jätetään tyhjä tila vastausta varten. Avoimista kysymyksistä on se hyöty, että ne sallivat vastaajan ilmaista itseään omin sanoin sekä osoittavat, mikä on keskeistä tai olennaista heidän ajattelussaan. (Hirsjärvi ym. 2007, 193, 196.) Näin avoimet kysymykset voivat osaltaan vähentää väärinymmärrysten riskiä ja tuottavat tietoa nimenomaan nuoren omasta ajatusmaailmasta.

4.3 Eettiset huomiot

Eskola ja Suoranta (2008, 56–57) mainitsevat joitakin tutkimuksen teon eettisiä näkökulmia, jotka pyrin tutkielmaa tehdessäni huomioimaan. Tutkimuksessa on noudatettava ihmisarvon kunnioittamisen periaatteita. On siis väärin aiheuttaa vahinkoa tai loukata tutkittavaa. Jokaiselle tutkittavalle on annettava riittävä informaatio tutkimuksen luonteesta ja tavoitteesta sekä korostettava vastaamisen vapaaehtoisuutta. Jos tietoja hankittaessa on luvattu niiden nimettömyys, täytyy taata, että tuloksia julkistettaessa tutkittavien henkilöllisyyttä ei paljasteta.

Kun kysymys on vaikeasta, ihmiselle helposti tuskaa aiheuttavasta ilmiöstä, kuten netti-kiusaaminen, täytyy aihetta tutkittaessa olla hienovarainen. Kysely onkin tässä mielessä hyvä tapa tutkia, koska nuoren ei tarvitse avautua vaikeasta asiasta ryhmän tai haastattelijan nähden, vaan hän voi kirjoittaa ajatuksensa anonyymisti paperille. Näin saadaan tietoa mahdollisimman vähän harmia aiheuttaen. Vaikka kysely teetettiin koulupäivän aikana, jolloin oppilailla on läsnäolopakko, korostin kyselyä alustaessani, että osallistuminen on vapaaehtoista. Tiedottaminen hoidettiin Vilman kautta vanhemmille etukäteen (Liite 3) ja lisäksi jokainen oppilas sai saatekirjeen, joka sisälsi tietoa kyselystä sekä minun yhteystietoni (Liite 4). Tiedot ovat täysin nimettömiä, sillä kyselylomakkeet palautettiin nimettöminä.

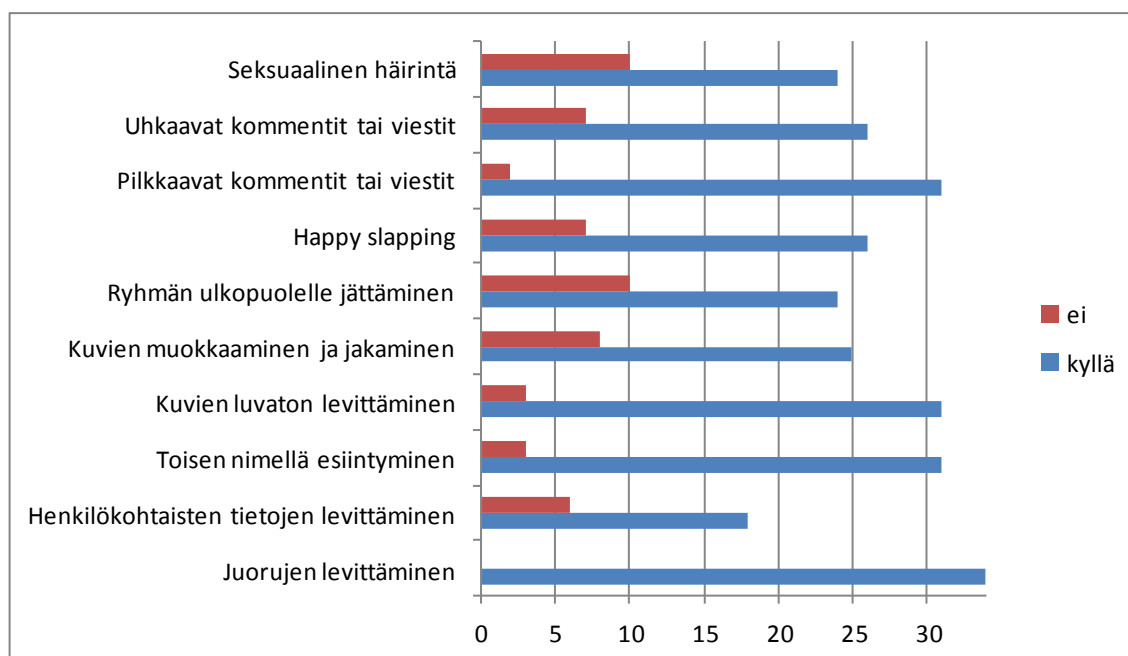
Tällaista ilmiötä tutkittaessa on hyvä myös pohtia, miten tulosten kanssa toimitaan. Miten toimitaan jos kiusaamistapauksia ilmenee? Tiedotetaanko oppilaita, opettajia ja vanhempia tutkimuksen valmistuttua?

5 KIUSAAMINEN FACEBOOKISSA –PUDASJÄRVEN YLÄKOULU

5.1 Millaista kiusaaminen Facebookissa nuorten mielestä on?

Vastausta otsikon kysymykseen selvitettiin niin kyselyn avoimessa kuin suljetussakin osiossa. Avoimessa osiossa kysyttiin suoraan, millainen toiminta on nuorten mielestä kiusaamista Facebookissa. Suljetussa osiossa jokaisen esimerkin yhteydessä nuorta pyydettiin ilmoittamaan onko kyseinen toiminta heidän mielestään kiusaamista vai ei. Esimerkkejä oli siis jokaisesta nettikiusaamisen muodosta. Vastauksia näihin kuvaa kaavio 1.

Avoimessa osiossa nimettiin yleisimmin *ilkeä kommentointi tai viestittely muodossa tai toisessa*. Toiseksi yleisimmin mainittiin *kuvien levittäminen ilman lupaa*. Myös huhujen levittäminen, feikkiprofiilit ja julkinen häpäisy tulivat esille useampaan kertaan. Lisäksi mainittiin videointi ilman lupaa, uhkailu, toisen tietojen levittely sekä turhien ryhmien tekeminen. Ryhmän ulkopuolelle jättämistä, Happy slappingiä tai seksuaalista häirintää ei vastauksissa mainittu.

Kaavio 1 Mikä on nuorten mielestä nettikiusaamista ja mikä ei?

Suljetussa osiossa pilkkaavat kommentit ja viestit (91%), kuvien luvaton levittäminen (91%), juurujen levittely (100%) sekä toisen nimellä esiintyminen (91%) tulkittiin melko yksimielisesti nettikiusaamiseksi. Myös ne esimerkit, jotka eivät olleet nettikiusaamista

mista, tunnistettiin melko hyvin. Näitä esimerkkejä olivat treffikutsu ja tasaväkinen riita Facebookissa.

Mielipiteitä jakoivat seuraavat kiusaamisen muodot (suluisissa on niiden prosenttiosuus, jotka eivät pidä kyseistä muotoa kiusaamisena): kuvien muokkaaminen ja jakaminen (24%), henkilökohtaisten tietojen levittäminen (18%), ryhmän ulkopuolelle jättäminen (29%) sekä seksuaalinen häirintä (29%). Viimeisimpänä mainitusta pari vastaajaa oli erikseen kirjoittanut, että on heidän mielestään kyse ahdistelusta ei kiusaamisesta. Huolestuttavaa on, että ehkä raskaimpia nettikiusaamisen muotoja happy slappingiä eli videoitua fyysistä kiusaamista ja näiden videoiden jakamista (21%) sekä rasistista uhkaamista (21%) kaikki eivät pidä kiusaamisena.

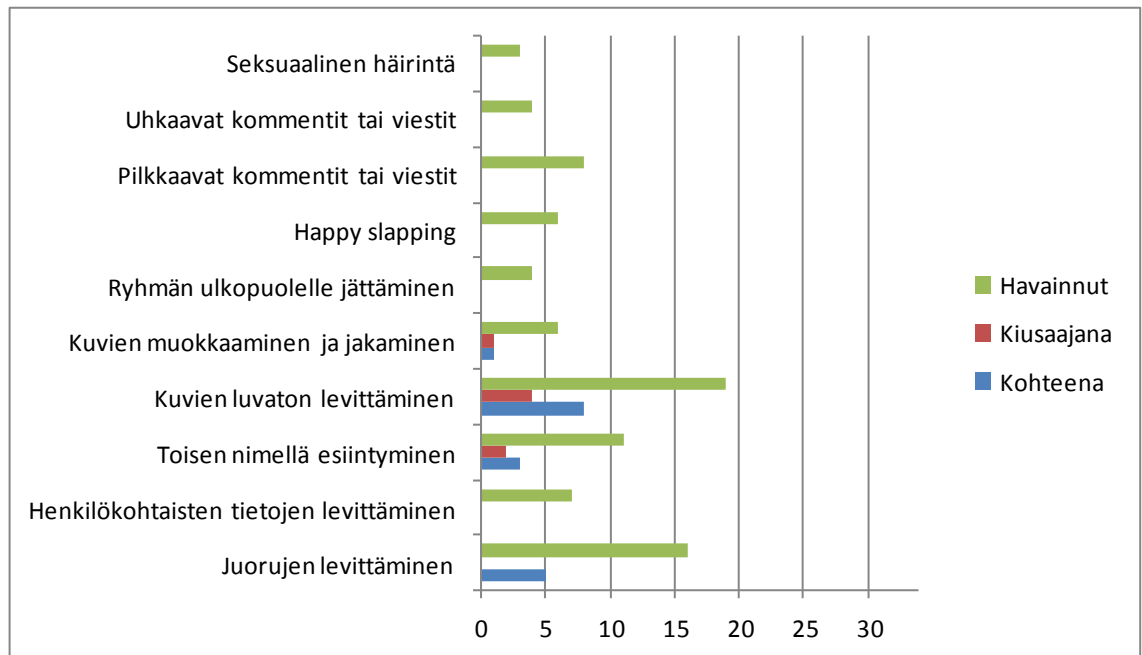
5.2 Tapahtuuko Facebookissa kiusaamista nuorten tuttavapiirissä?

Kyselyn suljetussa osiossa nuorta pyydettiin jokaisen kiusaamista kuvailevan esimerkin kohdalla ilmaisemaan, onko hän ollut vastaavan toiminnan kohteena, onko hän itse toiminut vastaavasti tai havainnut muiden toimivan vastaavasti. Näitä vastauksia kuvaa kaavio 1.

Nuoret olivat vähintään havainneet jokaista kiusaamisen muotoa. Eniten havaittiin kuvien luvaton levittämistä, toiseksi eniten juorujen levittämistä, kolmanneksi eniten toisen nimellä esiintymistä ja neljänneksi eniten pilkkaavia kommentteja tai viestejä. Nähdäkseni hyvin vakavia kiusaamisen muotoja Happy slappingiä (17,6 %) ja uhkaavia kommentteja tai viestejä (11,8 %) oli myös havaittu.

Kiusaamisen kohteeksi oli jouduttu seuraavissa neljässä kategoriassa Kuvien muokkaaminen ja jakaminen (2,9 %), kuvien luvaton levittäminen (23,5 %), toisen nimellä esiintyminen (8,8 %) sekä juorujen levittäminen (14,7 %). Näistä yleisintä oli kuvien luvaton levittäminen ja toiseksi yleisintä juorujen levittäminen.

Kuvien muokkaamista ja jakamista (2,9 %), kuvien luvaton levittämistä (11,8 %) sekä toisen nimellä esiintymistä (5,8 %) myönnettiin tehdyn myös itse.

Kaavio 2 Kuinka moni nuori on ollut kiusaamisen kohteena, kiusaajana tai havainnut muiden kiusaavan?

5.3 Nuorten näkemyksiä nettikiusaamisen syistä, kiusatun tuntemuksista ja kiusaamisen ehkäisemisestä

Kyselyn avoimessa osiossa selvitettiin nuorten näkemyksiä Facebookissa kiusaamisen syistä. Monen mielestä kiusaaminen Facebookissa selittyi sillä, että uskalletaan paremmin kiusata, kun ei olla kasvokkain. Tähän liittyen helppous, valvonnan puute ja se, että kiusaaminen on helppo salata muilta, nähtiin syinä nettikiusaamiselle. Myös sosiaalisia syitä, kuten tekemisen puute, näyttämisen halu ja pilailu mainittiin syiksi. Perinteisemmät kiusaamisen tunnepohjaiset syyt, kuten kateus, ärsyttäminen, hyväksynnän puute ja kosto tulivat myös esille.

Avoimessa osiossa kysyttiin myös, miten kiusattu kokee kiusaamisen. Pääosin kiusaamisen koettiin aiheuttavan kiusatulle mielipahaa ja ahdistusta ja vaikuttavan itsetuntoon negatiivisesti. Vastauksissa mainittiin myös, että saattaa olla, että kiusaamista vähätellään julkisesti vaikka se tuntuukin pahalta. Pari vastaajaa kertoi, ettei kiusaamisesta tykätä ja se on kiusallista.

Avoimen osion lopussa selvitettiin myös, miten nuoret ehkäisisivät Facebookissa kiusaamista. Nuoret ehdottivat monia eri ratkaisuja. Esille tuli niin ennalta ehkäiseviä, kuin

kiusaamiseen puuttuviakin keinoja. Yleisimmin mainittuja ratkaisumalleja olivat vanhemmille tai kavereille kertominen sekä valvonta mm. nettipoliisin taholta. Useammassa vastauksessa tuli esille myös oma kontrolli eli nuoren oma ymmärrys siitä, miten sosiaalista mediaa käytetään, mikä siellä on sallittua ja mikä ei. Tähän liittyen vastauksissa mainittiin valistus, varovaisuus, kaverien valinta, epätoivottujen henkilöiden estäminen sekä profiilien tekeminen yksityisiksi. Ehdotettiin myös, että kuvien julkaisu vaatisi kuvassa olevien hyväksynnän. Myös kontrolloivia keinoja, kuten rekisteröitymisen vaikeuttaminen, ikärajat (on jo käytössä), vanhempien oikeudet lasten tileihin ja kirosanojen estäminen, ehdotettiin. Pari nuorta kyseenalaisti koko Facebookin tarpeellisuuden, ja ehdottivat profiilin poistamista tai hankkimatta jättämistä. Vain yhdessä vastauksessa oltiin sitä mieltä, että kiusaamista ei voi ollenkaan estää.

POHDINTA

Kuten Uusitalo ym. (2011, 96) toteaa Facebook on eräänlainen virtuaalinen yläkoulu. Läsnäolo ja näyttäytyminen siellä on siis tärkeää sosiaalisen statuksen kannalta. Facebook on ympäristö, joka tarjoaa nuorten maailmaan monia hyviä asioita, mutta voi toisaalta luoda myös synkän varjon joidenkin nuorten arkeen. Nettikiusaaminen näyttäytyy siis myös Facebookissa.

Kyselyn tulokset ovat aika hyvin linjassa aiemman tutkimustiedon kanssa. Tutkimustiedon mukaan nettikiusaaminen on harvinaisempaa kuin koulukiusaaminen (Mustonen & Peura 2007, 12) ja lukemat nettikiusaamisen yleisyydestä vaihtelevat 5 prosentista 32 prosenttiin. Mitenkään hirmuisen laajamittaista nettikiusaamisaaltoa ei Pudasjärven yläkoulussakaan näyttäisi tämän kyselyn mukaan olevan meneillään. Kysely näyttäisi kuitenkin osoittavan, että *Facebookissa kiusaaminen on Pudasjärven nuorten kokemuspäiriin kuuluva ja varsin tuttu asia, josta joillakin on myös henkilökohtaista kokemusta*. Yleisimmät kiusaamisen muodot: ilkeät kommentit ja viestit, kuvien luvaton levittäminen sekä juorut (Vuokila 2012, Aarnio & Multisilta 2011, Sevilä 2009, Mikkola 2008, Mustonen & Peura 2007) olivat nuorille tuttuja ja ne nimettiin spontaanistikin nettikiusaamiseksi. Myös toisen nimellä esiintyminen (esim. feikkiprofiilit) tunnistettiin melko yksimielisesti nettikiusaamiseksi. *Kaikkia kiusaamisen muotoja nuoret olivat havainneet ja myös kokeneet joitakin*.

Erityisen huolestuttavaa oli että *happy slappingiä sekä uhkaavaa rassistista viestimistä Facebookissa kaikki eivät tulkinneet kiusaamiseksi*. Molempia nuoret olivat havainneet. Ovatko havainnot Pudasjärven yläkoulusta, sitä on tietysti mahdotonta sanoa tämän kyselyn perusteella. Molemmat ovat kuitenkin mielestäni sen verran vakavia ilmiöitä, että asiaa olisi hyvä tarkemmin selvittää.

Kuvien luvaton levittäminen, kuvien muokkaaminen ja jakaminen, toisen nimellä esiintyminen ja juorujen levittelemineen olivat niitä ilmiöitä, joista joillakin nuorilla oli henkilökohtaista kokemusta. Voidaan tietysti pohtia ovatko nämä yllämainitut kiusaamisen muodot jollakin tavalla lieviä tai hyväksyttäviä, minkä vuoksi niiden kohteena oleminen tai harjoittaminen on helpompi myöntää kuin jokin muu kiusaamisen muoto. Esimerkiksi hassujen kuvien julkaisua, luokkakaverin kasvojen yhdistämistä possun vartaloon kuvanmuokkausohjelmalla tai hullunkurisen profiilin tekemistä luokkakaverin nimissä voidaan pitää huvittavana pilana. *Tekemisen puute, näyttämisen halu ja pilailu mainit-*

tiinkin kyselyn avoimessa Facebookissa kiusaamisen syiksi. Myös Mikkolan (2008, 13) mukaan moni nuori pitää netissä kiusaamista vain pilailuna tai ei pidä sitä vakavana asiana. Pilailija vain ei voi koskaan tietää, miltä pilan kohteena olevasta tuntuu, sillä hän ei voi nähdä kiusatun suoria reaktioita. Yksi kyselyyn vastaajista totesikin, että kiusattu saattaa vähätellä kiusaamista, vaikka se todellisuudessa tuntuukin pahalta. Myös Mustonen ja Peura (2007, 10–11) kertovat, että vaikka nuori on joutunut nettikiusaamisen kohteeksi, hän ei välttämättä koe tai myönnä kärsivänsä siitä.

Yllättävää oli, että kukaan vastaajista ei ollut joutunut ilkeiden kommenttien kohteeksi Facebookissa. Sen sijaan yleisin nettikiusaamisen muoto näyttäisi Pudasjärven yläkoulussa tämän kyselyn mukaan olevan kuvien luvaton levittäminen ja toiseksi yleisin juurujen levittäminen.

Kyselyn avoimessa osiossa nuoret kuvasivat varsin kattavasti Facebookissa kiusaamisen syitä, joista yleisemmäksi tämän kyselyn vastauksissa nousi netin kasvottomuus. On helpompi olla ilkeä, kun ei olla kasvokkain. Tähän liittyen myös helppous ja valvonnan puute mainittiin kyselyn vastauksissa kiusaamisen syiksi Haasio (2013, 63) kertookin, että myös sellaiset nuoret, jotka eivät kiusaa kasvokkain, voivat sortua kiusaamaan netissä.

Useat Aarnion ja Multisillan (2011) tutkimukseen osallistuneet nuoret pitivät kiusaamista verkkokäyttöön kuuluvana asiana. Vuokilan (2012) ja Sevilän (2009) tutkimusten nuoret puolestaan kokivat, ettei nettikiusaamiselle voi tehdä mitään. Tässä mielessä tämän kyselyn vastaukset eivät mukaile aiemman tutkimuksen linjoja. Pudasjärven nuoret yläkoululaiset ehdottivat niin ennalta ehkäiseviä, kuin kiusaamiseen puuttuviakin keinoja ongelman estämiseen. Yleisimmin mainittuja ratkaisumalleja olivat vanhemmille tai kavereille kertominen sekä valvonta mm. nettipoliisin taholta. Useammassa vastauksessa tuli esille myös oma kontrolli eli nuoren oma ymmärrys siitä, miten sosiaalista mediaa käytetään, mikä siellä on sallittua ja mikä ei. Tähän liittyen vastauksissa mainittiin valistus, varovaisuus, kaverien valinta, epätoivottujen henkilöiden estäminen sekä profiilien tekeminen yksityisiksi. Ehdotettiin myös, että kuvien julkaisu vaatisi kuvassa olevien hyväksynnän. Myös kontrollointiin liittyviä ehkäisykeinoja tuotiin esiin. Vain yhdessä vastauksessa oltiin sitä mieltä, että kiusaamista ei voi ollenkaan estää. Valvonta ja kontrolli ovatkin tärkeä osa tämän haitallisen ilmiön kitkemistä, mutta uskallan väittää, että olennaisempaa on juurikin tämä nuorten mainitsema tietoisuus omista valinnoista ja oman toiminnan kontrollointi, mitä voi tehdä ja mitä ei. Suomessa lasten ja nuorten me-

dialukutaidot ovat EU maiden kärkeä (Livingstone, Haddon, Görzig & Ólafsson 2011, 226–27) ja näitä taitoja yhä vahvistamalla, pystytään tehokkaimmin vähentämään ikäviä ilmiöitä netissä.

Tämä kysely oli kevyt pintaraapaisu Pudasjärven nuorten nettikäyttäytymisestä ja vi-
lautti vain hieman nuorten ymmärrystä nettikiusaamisesta. Tilausta tarkemmalle tarkas-
telulle varmasti olisi. Mitä kertovat tulokset siitä, että happy slappingiä ja rasistista uh-
kailua ei pidetä kiusaamisena? Onko pilailukulttuuri netissä kovinkin yleistä ja mitä
sille on tehtävissä. Miten kiusaamisen kohteena olleet kuvailisivat tarkemmin kiusaam-
mista Facebookissa ja sen mahdollista suhdetta koulukiusaamiseen? Näihin kysymyk-
siin vastaaminen vaatisivat kuitenkin pidempää kokemusta tutkimuksen teosta ja erittäin
korkeaa ammattietiikkaa, jotta nuorten herkkää sosiaalista piirileikkiä sekoiteta ajatte-
lemattomasti tai kiusaamisen uhreille ei koituisi harmia. Koulun työntekijöiden ja van-
hempien olisi kuitenkin hyvä kuunnella ja seurata nuoria herkillä korvalla, jotta netti-
kiusaaminen ei pääsisi esimerkiksi toimimaan väylänä rasistiselle tai väkivaltaiselle
käyttäytymiselle.

Joensuu (2011,21) kuvaa mielestäni loistavasti internetiä kaikkine hyvine ja huonoine
puolineen ja otetta, jolla ongelmiin tulisi suhtautua. Näihin sanoihin tämä tutkielma on
hyvä päättää

”Nuorten maailmaan on kuulunut jo ennen internetiä sekä hyviä että huonoja asioita, iloja ja
suruja, positiivisia ja negatiivisia kokemuksia. Sosiaalisuus, seurustelu, tunteiden esiintuominen,
vanhemmista irtaantuminen ja valitettavasti myös kiusaaminen, rikokset, vihamielinen oireilu
sekä syrjäytyminen ovat asioita ja ilmiöitä, joita tapahtuu sekä internetissä että sen ulkopuolella.
Internetin käyttöön liittyy myös negatiivisia asioita, mutta kyse on onneksi suhteellisen vähäi-
sistä ongelmista verrattuna käyttäjien määrään. Siitä huolimatta ongelmia ei pidä vähätellä, vaan
niihin tulee tarttua aivan kuin muihinkin nuorten ongelmiin: reagoimalla, muttei ylireagoimalla.”

LÄHTEET

Aarnio, Anna & Multisilta, Jari 2011. Youtube ja Facebook - ne on meidän juttu! Kansallinen tutkimus lasten ja nuorten sosiaalisen median ja verkkopalveluiden käytöstä 2011. Luettu 11.2.2014.

<http://www.cicero.fi/files/Cicero/LastenjanuortensomeCICERO2012.pdf>

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino, Tampere.

Facebook 2014. Facebookin yhteisönormit.

<https://www.facebook.com/communitystandards>

Haasio, Ari 2013. Netin pimeä puoli. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Hamarus, Päivi 2008. Koulukiusaaminen. Huomaa, puutu ehkäise. Kirjapaja, Helsinki.

Hietala, Tarja & Kaltiainen, Tiina & Metsärinne, Ulla & Vanhala, Erja 2010. Nuori ja mieli. Koulu mielenterveyden tukena. Tammi, Helsinki.

Hinduja, Sameer & Patchin, Justin W. 2009. Bullying beyond the schoolyard: Preventing and responding to cyberbullying. Corwin Press, Thousand Oaks, California.

Hirsijärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi..

Joensuu, Mika 2011. Nuoret verkossa toimijoina. Teoksessa Merikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena. Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. s.14–23. Luettu 10.2.2014.

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/sahkoailmassa.pdf>

Jokiranta, Elias 2008. Välillä vakavaa, välillä ei. Nettikiusaaminen nuorten keskuudessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Luettu 12.09.2013.

http://www.mediakasvatus.fi/files/u4/Opinn_ytety_-_Elias_Jokiranta.pdf

Kirves, Laura & Markkanen, Eeva-Liisa & Peura, Juuso & Snellman-Aittola, Marja & Tuominen, Suvi 2011. Ei nettikiusaamiselle! Opetusmateriaali 4.–6. -luokille. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Luettu 15.2.2014.

<http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/99ea6b960a19ab4c40092fdacec2afd8/1392489724/application/pdf/13707181/MLL%20Ei%20nettikiusaamiselle%2012042011kor.pdf>

Kowalski, Robin M. & Limber, Susan P. 2007. Electronic Bullying Among Middle School Students. *Journal of Adolescent Health* 41, S22–S30.

Kowalski, Robin M., Limber, Susan P. & Agatston Patricia W. 2008. *Cyber bullying. Bullying in the digital age.* Blackwell publishing, Oxford

Lapsen ääni 2001–2011. Luettu 12.2.2014.

<http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/mediakasvatus/kyselyt/>

Livingstone, Sonia, Haddon, Leslie, Görzig, Anke & Ólafsson, Kjartan 2011. Risks and safety on the internet: The perspective of European children. Full Findings. LSE, London: EU Kids Online. Luettu 9.2.2014

[http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20\(2009-11\)/EUKidsOnlineIIReports/D4FullFindings.pdf](http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20(2009-11)/EUKidsOnlineIIReports/D4FullFindings.pdf)

Matikainen, Janne 2008. *Verkko kasvattajana. Mitä aikuisen tulisi tietää ja ajatella verkosta?* Palmenia, Helsinki.

Mishna, Faye & Saini, Michael & Solomon Steven 2009. Ongoing and online: Children and youth's perceptions of cyber bullying. *Children and Youth Services Review* 31, 1222–1228.

Mikkola, Henna 2008. Irc –galleria kysely. Nuorten mielipiteitä poliisista ja nuorisotyöntekijöistä verkossa. Future school research -hanke. Luettu 2.12.2014. http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/52-irc-galleria_raportti-1.pdf

MLL 2014. *Nettikiusaaminen.* Luettu 10.2.2014.

<http://www.mll.fi/kasvattajille/mediakasvatus/tietoa-kasvattajille/nettikiusaaminen/>

Mustonen & Peura 2007 Netin kuvagalleriat nuorten elämässä. nettikyselyn tuloksia 2007. Tulosten vertailua 2006 ja 2007. Mannerheimin lastensuojeluliitto Luettu 10.2.2014.

<http://www.mll.fi/@Bin/11904188/Netin+kuvagalleriat+nuorten+el%C3%A4m%C3%A4ss%C3%A4.pdf>

Olweus, Dan 1992. Kiusaaminen koulussa. Helsinki: Otava

Parikka, Heli & Saukko, Merja 2012. Lastensuojelu ja digitaalinen media. Tietoa ja näkökulmia ammattilaisille ja kasvattajille. Luettu 9.2.2014.

http://www.lapsenaani.fi/VERKKOPALVELUT/VESPA2/Lasten_suojelu_ja_digitaalinen_media_2012_verkkojulkaisu.pdf

Patchin, Justin W. & Hinduja, Sameer 2010. Cyberbullying and Self-Esteem. Journal of School Health 80(12), 614–621

Peura, Juuso & Pelkonen, Mikko & Kirves, Laura 2009. Miksi kertoisin, kun se ei auta? Raportti nuorten kiusaamiskyselystä. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Luettu 12.2.2014.

<http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/c3ea2ac35bec02cbdd32e4daf2338aad/1392228728/application/pdf/8577382/MLL%20Kiusaamiskyselyraportti%20web.pdf>

Poliisi 2014. Kiusaamisrikokset. Luettu 15.2.2014.

<http://www.poliisi.fi/poliisi/helsinki/home.nsf/pages/3435BBB50CA8ABB9C2257A7E00331CAA?opendocument>

Sevilä, Merja 2009. Nettikiusaaminen nuorisotyön haasteena. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Luettu 12.09.2013.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5770/Sevila_Merja.pdf?sequence=1

Salmivalli, Christina 1998. Koulukiusaaminen ryhmäilmionä. Gaudeamus, Helsinki.

STT 2012. Poliisille tulvii ilmoituksia kiusaamisesta facebookissa. Helsingin Sanomat 18.7.2012. Luettu 12.09.2013. <http://www.hs.fi/m/kotimaa/a1305584427277>

Uusitalo, Niina & Vehmas, Susanna & Kupiainen, Reijo 2011. Naamatusten verkossa. Lasten ja nuorten mediaympäristön muutos, osa 2. Luettu 31.7. 2013.
http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65438/naamatusten_verkossa_2011.pdf?sequence=1

Yle 2013. Katso kuinka moni ikäisesi suomalainen on facebookissa. Luettu 11.2.2014.
http://yle.fi/uutiset/katso_kuinka_moni_ikaisesi_suomalainen_on_facebookissa/652271
1

Vuokila, Heidi 2013. Nettikiusaaminen uutena ilmiönä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Luettu 12.09.2013.
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57932/Vuokila_Heidi.pdf..pdf?sequence=1

LIITE 1

Nuorten käsityksiä kiusaamisesta Facebookissa

1. Millainen toiminta on mielestäsi kiusaamista Facebookissa?

2. Miksi Facebookissa mielestäsi kiusataan?

3. Miten kiusattu kokee kiusaamisen? Voit kertoa omasta kokemuksesta tai pohtia yleisesti.

4. Miten kiusaamista Facebookissa voitaisiin ehkäistä tai estää?

Jatka tarvittaessa vastauksia kääntöpuolelle. Muista silloin merkitä eteen kysymyksen numero.

Alla on kuvitteellisia esimerkkitalanteita. Vastaa jokaisen tilanteen kohdalla kyllä tai ei.

1. Puolituttu vanhempi poika lähetti minulle kerran Facebookissa viestin ja kyseli, mitä teen illalla.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä
 ei

2. Kaverini laittoi kuvia minusta Facebookiin. Ne olivat mielestäni rumia, mutta kaverini ei suostunut ottamaan niitä pois.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä
 ei

3. Huomasin, että meidän luokalle oli perustettu oma ryhmä Facebookiin. Pyysin päästä mukaan, mutta minua ei hyväksytty.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä
 ei

4. Minulla oli riita yhden kaverin kanssa Facebookin chatissa

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä
 ei

5. Minusta leviteltiin Facebookissa tosi kamalaa perätöntä juorua.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä
 ei

6. Yksi puolituttu kehui kuvaani Facebookissa ja pyysi laittamaan yksityisviestinä paljastavampia kuvia. En vastannut viestiin mutta hän lähetti viestejä yhä uudelleen.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä
 ei

7. Minulla oli riita parhaan kaverini kanssa ja hän kertoi eräästä mokastani julkisesti Facebookissa.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä**
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä**
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä**
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä**
 ei

8. Facebook tilini jäi koulun tietokoneella auki ja joku lähetteli nimissäni noloja viestejä.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä**
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä**
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä**
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä**
 ei

9. Joku jakoi Facebookissa kuvan, jossa yhden meidän luokkalaisen naama oli yhdistetty seepran vartaloon.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä**
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä**
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä**
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä**
 ei

10. Facebookissa levitettiin videota, jossa yhtä meidän koululaista hakataan ihan kunnolla.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä**
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä**
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä**
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä**
 ei

11. Laitoin nettiin yhden kivan kuvan itsestäni. Joku oli kommentoinut siihen, että ”hiton läski”.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä**
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä**
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä**
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä**
 ei

12. Yksi meidän luokkalainen uhosi Facebookissa kavereilleen että aikoo hakata meidän kouluun vasta tulleen maahanmuuttajapojan, jos se ei painu takaisin kotiinsa.

Onko tämä mielestäsi nettikiusaamista?

- kyllä**
 ei

Oletko itse joutunut vastaavan toiminnan kohteeksi?

- kyllä**
 ei

Oletko itse toiminut vastaavasti?

- kyllä**
 ei

Oletko havainnut muiden toimivan vastaavasti?

- kyllä**
 ei

Esimerkkien luomisessa on pohjana käytetty MLL:n Ei nettikiusaamiselle! -materiaalia.

KIITOS

VASTAUKSESTASI!

LIITE 2

Ei kiusaamista*Treffikutsu*

Puolituttu vanhempi poika lähetti minulle kerran Facebookissa viestin ja kyseli, mitä teen illalla.

Tasaväkinen riita

Minulla oli riita yhden kaverin kanssa Facebookin chatissa.

Juorujen levittäminen

Minusta levitettiin Facebookissa tosi kamalaa perätöntä juorua.

Henkilökohtaisten tietojen levittäminen

Minulla oli riita parhaan kaverini kanssa ja hän kertoi eräästä mokastani julkisesti Facebookissa.

Toisen nimellä esiintyminen

Facebook tilini jäi koulun tietokoneella auki ja joku lähetti nimissäni noloja viestejä.

Kuvien luvaton levittäminen

Kaverini laittoi kuvia minusta Facebookiin. Ne olivat mielestäni rumia, mutta kaverini ei suostunut ottamaan niitä pois.

Kuvien muokkaaminen ja jakaminen

Joku jakoi Facebookissa kuvan, jossa yhden meidän luokkalaisen naama oli yhdistetty seepran vartaloon.

Ryhmän ulkopuolelle jättäminen

Huomasin, että meidän luokalle oli perustettu oma ryhmä Facebookiin. Pyysin päästä mukaan, mutta minua ei hyväksytty.

Happy slapping

Facebookissa levitettiin videota, jossa yhtä meidän koululaista hakataan ihan kunnolla.

Pilkkaavat kommentit tai viestit

Laitoin nettiin yhden kivan kuvan itsestäni. Joku oli kommentoinut siihen, että ”hiton läski”.

Uhkaavat kommentit tai viestit

Yksi meidän luokkalainen uhosi Facebookissa kavereilleen että aikoo hakata meidän kouluun vasta tulleen maahanmuuttajapojan, jos se ei painu takaisin kotiinsa.

Seksuaalinen häirintä

Yksi puolituttu kehui kuvaani Facebookissa ja pyysi laittamaan yksityisviestinä paljastavampia kuvia. En vastannut viestiin mutta hän lähetti viestejä yhä uudelleen.

LIITE 3

Hyvä vanhempi

Opiskelen sosionomiksi Lapin ammattikorkeakoulussa ja teen opinnäytetyötäni nettikiusaamisesta ja erityisesti kiusaamisesta Facebookissa. Tutkielman tavoitteena on selvittää, *millaisia käsityksiä nuorilla on nettikiusaamisesta Facebookissa*. Saatua tietoa voidaan hyödyntää koulussa, kun keskustellaan nettikiusaamisesta ja sen ehkäisemisestä.

Opinnäytetyö toteutetaan kyselynä kahdelle Rimminkankaan koulun seiskaluokalle. Kyselylomakkeet palautetaan nimettöminä eikä tuloksia esitetä niin, että vastaajat olisivat niistä tunnistettavissa. Kerättyä aineistoa käytetään ainoastaan tässä nimenomaisessa tutkielmassa.

Lapsesi osallistuu kyselyyn maanantaina 7.4.2014. Mikäli sinulla on kysyttävää tai et halua lapsesi osallistuvan, ota minuun rohkeasti yhteyttä.

Tommi Vuorma
0503748744
tommi.vuorma@pudasjarvi.fi

LIITE 4

Hei

Opiskelen sosionomiksi Lapin ammattikorkeakoulussa ja teen opinnäytetyötäni nettikiusaamisesta ja erityisesti kiusaamisesta Facebookissa. Opinnäytetyö toteutetaan kyselyinä Rimminkankaan yläkoulun 7. luokilla. Tutkielman tavoitteena on selvittää, *millaisia käsityksiä teillä nuorilla on nettikiusaamisesta Facebookissa*. Saatua tietoa voidaan hyödyntää koulussa, kun keskustellaan nettikiusaamisesta ja sen ehkäisemisestä.

Kyselylomakkeet palautetaan nimettöminä eikä tuloksia esitetä niin, että vastaajat olisivat niistä tunnistettavissa. Kerättyä aineistoa käytetään ainoastaan tässä nimenomaisessa tutkielmassa.

Jos sinulla on kysyttävää tutkimuksesta voit ottaa minun yhteyttä puhelimitse tai sähköpostilla

Tommi Vuorma
0503748744
tommi.vuorma@pudasjarvi.fi